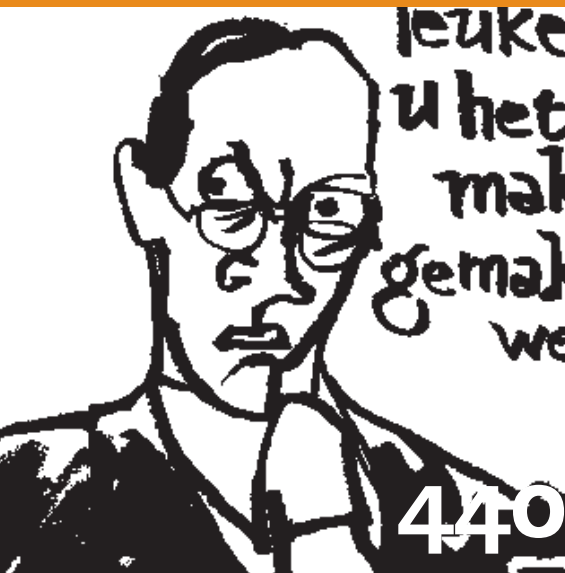

Inhoud

29 juni 2001

'Onrechtmatig verkregen bewijs!' In fiscale en financieel-economische strafzaken wordt vaak het verweer gevoerd dat er controlebevoegdheden zijn gebruikt. De verweren slagen zelden. Een uitleg van deze **dubbele-petten kwestie** en een tip.

440 Dubbele petten in strafzaken
dr. mr. J.M. Sjöcrona
dr. mr. D.V.A. Brouwer

444 Procesfinanciering nieuwe stijl is gat in de markt
Michel Knapen

448 Alloctonen bij grote kantoren
Micha Kat

452 BOA riep extra Ordevergadering bijeen
Leo van Osch

457 De Bond van Ongelukkige Advocaten
Gijsbrecht van Amstel

458 Advocatuur verliest terrein
Hans Buskes

460 Strafrechtadvocaten verruimen horizon in Den Haag
Mischa Wladimiroff

Vaste rubrieken

439 Column: Rodekool
Matthijs Kaaks

463 In het nieuws

465 De bijzondere zaak van Frida Dietiker: advocaat en ongewenste zwangerschap
Jan Pieter Nepveu

467 Iks ging weer eens pleiten
Leo van Osch

472 Disciplinaire beslissingen

468-470 **VAN DE ORDE** met o.a.:
437 Van de deken: Koekhappen

Onlangs werden twee initiatieven tot **procesfinanciering** ontplooid die de procesrisico's verleggen. Daarmee komt de gang naar de rechter voor particulieren en bedrijven dichterbij. Maar niet iedereen is ervan gecharmeerd.

Er zijn nog weinig **allochtone advocaten** op de grote kantoren, maar de collegebanken zitten vol ambitieuze gekleurde advocaten in de dop. Twee portretten van allochtone wegbereiders.

Gülsen Sertkaya (l) en Gülsen Alkan
Omslagfoto: Cynthia van Elk

In het volgende nummer (van 27 juli):

- Nieuwe cassatieregels in strafzaken
- Scheiden zonder rechter
- African justice

VAN DE DEKEN

Koekhappen

mr. M.W. Guensberg

U kent ongetwijfeld het voor kinderfeestjes zo geschikte spel koekhappen. Plakjes koek aan een touwtje worden net buiten bereik van springende kinderen gehouden en als voor hen de lol er bijna af is laat men de *tranche* zo ver zakken dat er toegehapt kan worden.

Sedert oktober 1999 heb ik nogal eens aan dit spelletje gedacht. De toenmalige Staatssecretaris van Justitie hing, na aandringen door de Kamer, twee tranches aan een touwtje boven dat deel van de balie dat betrokken is bij de gefinancierde rechtshulp. De eerste tranche bestond uit een bescheiden verhoging van de vergoedingen tot 154 gulden per uur gemiddeld. Deze marginale vergoeding kwam wel direct, althans aan het einde van de vaak lange doorlooptijd van de zaken, binnen bereik. Het tweede plakje werd opgehangen maar buiten bereik gehouden. Het kabinet zou de tweede tranche pas wat laten zakken als zichtbaar zou zijn gemaakt dat er in de gefinancierde rechtsbijstand voldoende kwaliteit wordt geleverd.

Het is riskant om van advocaten die toevoegingszaken doen meer te verlangen dan in het vooruitzicht werd gesteld en hun daarvoor minder geld te geven

De Orde aarzelde even. Enerzijds is het immers niet goed te begrijpen dat een geenszins marktconforme betaling voor een dienst aanspraak geeft op extra waarborgen. Anderzijds heeft de Orde kwaliteit hoog in haar vaandel en is elke legitieme stimulans van kwaliteit dus welkom. Kwaliteit is direct in het belang van de rechtzoekende. Die moet niet de dupe worden van te grote zuinigheid van de overheid. De Orde besloot om samen met andere spelers in het veld van de gefinancierde rechtsbijstand het feest niet te verstoren. Vooral ter wille van diegenen die de diensten van toegevoegde advocaten afnemen maar ook om eindelijk een enigszins redelijke vergoeding voor de sociale advocatuur te verkrijgen werd met succes gewerkt aan de oprichting van de Stichting Kwaliteitsinitiatieven in de Rechtshulp, aan de Kwaliteitstoets Rechtshulp en aan een uitvoerige, deels digi-

tale handleiding daarbij. Advocaten die toevoegingszaken doen kunnen zichzelf aan die kwaliteitstoets onderwerpen. Zij zouden, ook wat de Orde betreft, pas voor de tweede tranche in aanmerking komen als zij zich toetsbaar opstellen, dus als zij zich bereid verklaren om een auditor zich persoonlijk te laten vergewissen van de juistheid van de in de toets gegeven antwoorden. De betrokken advocaten mochten natuurlijk de verwachting koesteren dat aldus de tweede tranche per 1 januari 2002 binnen hun bereik zou komen.

Het kabinet, dat de koek verdeelt en dat krachtens art. 18 van de Grondwet voldoende plakjes van die koek moet klaarleggen voor de rechtsbijstand aan minder draagkrachtigen, besloot echter om extra hindernissen op te werpen. Men hapte eerst zelf een aanzienlijk deel af van de tweede tranche en hing het restant een stukje verder buiten bereik van het langzamerhand al ernstig uitgedunde gezelschap koekhappers. Een deel van de tweede tranche zal, als het aan het kabinet ligt, uitbetaald worden aan diegenen die te zijner tijd met succes 'geaudit' zullen zijn, dus niet ook aan diegenen die zich toetsbaar opstellen.

Minder geld dan in het vooruitzicht was gesteld voor diegenen die daarvoor meer moeten doen dan aanvankelijk werd verlangd. Logisch of redelijk is het allemaal niet. Riskant is het wel. Het ligt voor de hand dat er iets zal knappen bij diegenen die al lang en geduldig wachten op een min of meer redelijke basisvergoeding voor hun hooggekwalificeerde en moeilijke werk en die nu te horen krijgen dat er weer extra eisen worden gesteld aan het verkrijgen van een te lage vergoeding.

Daarom zet de Orde alles op alles om het kabinet en het parlement ervan te overtuigen dat de kwaliteitstoets een geëigend middel is en dat de combinatie daarvan met beschikbaarheid voor een 'audit' een uurvergoeding van 210 gulden rechtvaardigt. Desnoods zou een geslaagde 'audit' een voorwaarde kunnen zijn, maar dan wel voor een verhoging met terugwerkende kracht tot 1 januari 2002. Lukt het niet om het kabinet daarvan te overtuigen, dan zijn niet in de eerste plaats die advocaten die het koekhappen teleurgesteld opgeven maar de minder vermogende burgers in dit land kind van de rekening.

n

Agenda 2001

■ Woensdag 19-09-2001 praktijk-cursus

Optimale ondernemingsvorm

Hotel De Arendshoeve,

Bergambacht

f 995,- (€ 451,51): 4 studiepunten

■ Donderdag 20-09-2001 studiemiddag

Mededingingsrecht voor notarissen

Tulip Inn Beekbergen, Beekbergen

f 695,- (€ 315,38): 3 studiepunten

■ Donderdag 27-09, donderdag 11-10 en dinsdag 30-10-2001 cursus

Het nieuwe erfrecht

Résidence Groot Heideborgh, Garderen

f 995,- (€ 451,51) per dag

f 895,- (€ 406,13) per dag bij het volgen van de gehele cursus: 16

studiepunten voor de gehele cursus

■ Donderdag 27-09-2001 praktijkmiddag

Onteigeningsrecht

De procedurele en materiële

aspecten van onteigening

Jaarbeurs, Utrecht

f 595,- (€ 270): 3 studiepunten

■ Woensdag 03-10 en donderdag 04-10-2001 2-daagse conferentie

Estate Planning

Hotel 't Speulderbos, Garderen

f 1.795,- (€ 814,54): 9 studiepunten

■ Woensdag 03-10 of 24-10-2001 praktijkcursus

Vastgoed en BTW/Overdrachtsbelasting

Résidence Groot Heideborgh,

Garderen

f 1.295,- (€ 587,65): 5 studiepunten

■ Woensdag 10-10-2001 praktijkmiddag

Opstellen en beoordelen van contracten

Hotel Lapershoek, Hilversum

f 695,- (€ 315,38): 3 studiepunten

■ Vrijdag 12-10-2001 praktijkdag

Vermogende particulier 2001

Hotel 't Speulderbos, Garderen

f 1.295,- (€ 587,65): 5 studiepunten

■ Vrijdag 26-10-2001 studiedag

Besloten vennootschap in oprichting

Hotel 't Speulderbos, Garderen

f 1.295,- (€ 587,65): 5 studiepunten

■ Woensdag 14-11-2001

De taakstraf in ontwikkeling

Nieuwe toepassingen en praktische problemen bij de taakstraf voor volwassenen

Congrescentrum De Reehorst, Ede

f 695,- (€ 315,38): 5 studiepunten

■ Donderdag 15-11-2001 cursus

Afwikkeling van boedels

Hotel 't Speulderbos, Garderen

f 1.295,- (€ 587,65): 5 studiepunten

■ Vrijdag 16-11-2001 praktijkdag

Van beslag tot executie

Hotel 't Speulderbos, Garderen

f 995,- (€ 451,51): 4 studiepunten

Erkend opleidingsinstituut door de Nederlandse Orde van Advocaten

Vermande studiedagen

Platinastraat 33
8211 AR Lelystad
Postbus 20
8200 AA Lelystad

Tel. 0320 - 23 77 21
Fax 0320 - 23 31 58

Website:
<http://www.sdu.nl>

E-mail:
vermande.studiedagen
@sdu.nl

Vermande Studiedagen
maakt deel uit van
Sdu Uitgevers, Den Haag

COLOFON

81e jaargang – 29 juni 2001 – nr. 12
Verschijnt elke twee weken

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Elsevier bedrijfsinformatie bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. W.K. van Duren
mr. P. Habermehl
mr. W. Heemskerck
dr. L. Hesselink
mr. A.A.M. van der Meer
mr. M. Middeldorp
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Perfors
mr. M. Ynzonides

Bladmanagement

mr. P. Habermehl
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. M. Ynzonides
dr. L. Hesselink (Elsevier)
dr. H. Buskes (Orde van Advocaten)

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Elsevier bedrijfsinformatie bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919

email: l.hesselink@ebi.nl

Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Bijdragen voor het Orde-deel

Nederlandse Orde van Advocaten,
Postbus 30851, 2500 GW Den Haag,
tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Zie ook: www.advocatenorde.nl

Beeld

Vormgeving: VILLA Y, Andre Klijsen
Tekeningen: Floris Tilanus
De Pinguïn: W.C. van Manen, Stichting
Advocaten voor Advocaten

Lay-out

Dimitry de Bruin, Den Haag

Correctie

Irene Groothedde, Amsterdam

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Postbus 90, 2380 AB Zoeterwoude
tel. 071-5897621, fax 071-5890580
e-mail: bdmby@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: f 3,70 per mm bij een
kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 13: 13 juli 2001
afl. 14: 10 augustus 2001

Abonnementen

Alle *advocaten*, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen f 290 of € 131,60 per jaar (incl. BTW, verzendkosten en jaarband). Studenten 50% korting. Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Elsevier Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Elsevier bedrijfsinformatie bv, afdeling Klantenadministratie, postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@ebi.nl
Lose nummers: f 15

© Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit blad mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

COLOFON

Matthijs Kaaks

Rodekool

Veel advocaten zijn enigszins megalomaan. Niet iedereen kan zich daar met succes tegen verzetten, maar gelukkig corrigeert de omgeving in veel gevallen: de kantoorgenoten, en soms het thuisfront. Zolang een aan waanzin grenzende gedrevenheid zich beperkt tot de eigen praktijk en een niet-aflatende werklust en ijver, is er weinig aan de hand. We kunnen daar best bewondering voor hebben. Sommigen schieten echter door.

De bewondering slaat dan om in plaatsvervangende schaamte. Het zijn de advocaten die aan journalisten gaan vertellen wat voor verheffende ideeën in hun geest zijn ontstaan ten dienste van de samenleving. De toegang tot de media is tegenwoordig ontgaan van dremfels en zo glijden deze heren, want het zijn meestal mannen, plompverloren de krant binnen.

In *Het Financieele* Dagblad lees ik over een Utrechts advocaat die met behulp van een rodekool een nieuw model heeft ontwikkeld voor het oplossen van conflicten tussen mensen en organisaties: The Lohman Cabbage Conflict Model. Zijn boodschap is dat de rechtspraak alleen de buitenste bladen aanpakt en niet toekomt aan de kern van de kool, de emoties van partijen. Dat het flauwekul is blijkt aan het eind van het artikel, waarin de bedenker van het model aangeeft 'ook nog graag een kinderboek te willen schrijven'.

Ook een gewaardeerd confrère als Bas Steins Bisschop kon de verleiding niet weerstaan om ter gelegenheid van zijn benoeming als deeltijdhoogleraar in Nyenrode een speciale boodschap de wereld in te sturen. *Pour le besoin de la cause*. Hij wist *NRC Handelsblad* te interesseren voor zijn stelling dat onethische ondernemers voor de rechter zouden moeten worden gedaagd wegens maatschappelijk onzorgvuldig handelen, op grond van de *redelijkheid en billijkheid*. We horen daar natuurlijk nooit meer wat over.

Advocaten zonder innerlijke remming moeten tegen zichzelf worden beschermd. Hun talenten worden overschaduwd en dat is jammer. Ik denk bijvoorbeeld aan de advocaat die start met een eigen televisieprogramma. Vanaf september wordt wekelijks *Met Moszkowicz* uitgezonden. Ik zou het nog begrijpen als Bram het zelf zou relativeren. Of zou vertellen dat het zijn jongensdroom is om ooit eens showmaster te zijn of een rolletje te hebben in een spannende speelfilm. Misschien wil hij ook nog een kinderboek gaan schrijven. Dat zou het allemaal best sympathiek maken.

Maar dat doet hij niet. Hij neemt het allemaal, en vooral zijn rol als advocaat, zo serieus. In *Met Moszkowicz* gaat hij advies geven over zaken die 'onmogelijk op te lossen lijken' (las ik in *Nieuwe Revu*). Voor het oog van de camera gaat Bram die problemen kenmerkend als een Houdini te lijf. Hoe moeten we dat nou serieus nemen?

Maar misschien hoeft dat helemaal niet en onderschatten we de humor van Bram. Het kan best zijn dat hij inwendig schatert bij het idee. Misschien maakt hij wel een speciaal podium voor advocaten die hun Rodekoolmethode komen uitleggen. Misschien nodigt hij Harry Mens wel uit. En de winnaars van het Jonge-Baliecabaret. Kijk, zolang er maar gelachen wordt. Daar zit hem vaak de kneep. n

'Détournement de pouvoir! Er zijn controlebevoegdheden gebruikt. De verdachte heeft daardoor bewijs tegen zich zelf verschaft. En dat terwijl er al lang een verdenking bestond, zodat hij eigenlijk niet behoefde mee te werken. Onrechtmatig verkregen bewijs!'

In fiscale en financieel-economische strafzaken worden dergelijke verweren geregeld gevoerd, maar ze slagen sporadisch. Veel advocaten worstelen met deze kwestie. Hoe zit het eigenlijk met de dubbele petten, met de ambtenaren die zowel de pet van toezichthouder kunnen opzetten als die van opspoorder?

Opsporing door toezicht

dr. mr. J.M. Sjöcrona
dr. mr. D.V.A. Brouwer
 advocaten te Den Haag

Aan de ambtenaren van de Belastingdienst zijn bevoegdheden toegekend om te kunnen nagaan of men zich aan de fiscale regels houdt. De inspecteur mag van eenieder gegevens en inlichtingen vragen; hij mag boeken, bescheiden en andere gegevensdragers raadplegen (art. 47 AWR). Ook moeten gebruikers van gebouwen of grond hem toegang verlenen, voor zover voor een fiscale controle nodig (art. 50 AWR). Soortgelijke bevoegdheden kunnen bijvoorbeeld worden uitgeoefend door ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van milieuvergunningen. Zij kunnen met uitzondering van woningen alle plaatsen betreden (art. 5:15 AWB) en ze zijn bevoegd inzage te vorderen in gegevens en bescheiden en daarvan kopieën te maken (art 5:17 AWB).

Dergelijke bevoegdheden beogen effectief toezicht mogelijk te maken op naleving

van de betrokken wet- en regelgeving. Zo kan worden nagegaan of burgers en ondernemingen juiste belastingaangiftes doen, respectievelijk zich houden aan vergunningsvoorschriften. Toezichtsbevoegdheden (controlebevoegdheden) zijn ruim gezaaid. Zij kunnen worden uitgeoefend onafhankelijk van de vraag of er sprake is van een 'verdenking' dat fiscale of milieuvoorschriften zijn overtreden. De belastinginspecteur kan steekproefsgewijs belastingaangiften controleren en daartoe de boeken van de belastingplichtige inzien; de milieuableidende kan alle ondernemingen in zijn regio routinematig twee keer per jaar bezoeken om monsters te nemen van geloosde afvalstoffen. Daarvoor hebben zij geen redelijk vermoeden nodig van schuld aan een strafbaar feit, geen 'verdenking'.

Toeziichtsbevoegdheden ingezet ter opsporing

Sommige controlebevoegdheden zijn ruimer dan bevoegdheden tot opsporing van strafbare feiten, bijvoorbeeld de bevoegdheid 'inlichtingen' te vorderen. Bij *toezicht* op de naleving van (bijvoorbeeld) fiscale regels of milieuvorschriften zijn toezichthouders bevoegd van eenieder (!) inlichtingen te vorderen. Degene die om inlichtingen wordt gevraagd, mag verstrekking ervan niet weigeren. Er is een antwoordplicht. Wordt die in de wind geslagen, dan pleegt betrokkene een strafbaar feit. En dat terwijl art. 29

begaan niet in de weg staat aan het uitoefenen van evenbedoelde controlebevoegdheid tegenover die verdachte of tegenover een derde, mits daarbij de aan de verdachte als zodanig toekomende waarborgen in acht worden genomen.'

Uit latere arresten kan worden afgeleid dat de Hoge Raad ten aanzien van alle toezichtsbevoegdheden van oordeel is dat zij mede voor opsporing kunnen worden gebruikt, mits de 'aan verdachte als zodanig toekomende waarborgen' in acht worden genomen. Aangenomen wordt dat de cassa-

Bij toezicht geldt een antwoordplicht terwijl bij opsporing de verdachte niet hoeft te antwoorden

Sv bij *opsporing* van strafbare feiten bepaalt dat de verdachte niet tot antwoorden is verplicht, zoals de verhorend ambtenaar hem voorafgaand aan het verhoor ook moet meedelen.

Dit verschil in draagwijdte van bevoegdheden kan het voor ambtenaren die zowel belast zijn met het toezicht op de naleving van regelgeving als met het opsporen van overtreders daarvan, aantrekkelijk maken hun verstrekkende controlebevoegdheden te gebruiken, ook als er reeds sprake is van een 'verdenking'. Toeziichtsbevoegdheden worden dan ingezet ter opsporing van een strafbaar feit. De Hoge Raad heeft zich over die figuur voor het eerst uitgesproken in HR 26 april 1988, *NJ* 1989, 93. In die zaak hadden FIOD-ambtenaren de toezichtsbevoegdheid gehanteerd van het oude art. 49 lid 1 AWR. Zij hadden met deze bevoegdheid bij derden inzage in bescheiden gevorderd, terwijl zij van meet af aan waren opgetreden ter opsporing van een vermoedelijk gepleegd fiscaal delict. De Hoge Raad overwoog:

'Voor zover het middel betoogt dat een opsporingsambtenaar, die in andere hoedanigheid tevens over de in art. 49 1e lid AWR omschreven controlebevoegdheid beschikt, die controlebevoegdheid niet mede ten dienste van de opsporing van strafbare feiten mag aanwenden, miskent het dat het bestaan van een redelijke verdenking dat een bepaalde persoon een strafbaar feit heeft

tierechter daarmee doelt op het zwijgrecht van de verdachte en de daarmee samenhangende cautieplicht voor de verhorend ambtenaar (art. 29 Sv).

Zwijgrecht en cautieplicht zijn naar hun aard verbonden aan een 'verhoor'. Daarvan is sprake als de verdachte vragen worden gesteld over diens (vermeende) betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit. De verdachte mag dan weigeren die vragen te beantwoorden; als zij worden gesteld in een situatie waarin sprake is van 'persoonlijk en rechtstreeks contact tussen de ondervrager en de ondervraagde', heeft de verhorend ambtenaar de plicht de verdachte erop te wijzen dat hij niet hoeft te antwoorden. Voor de beantwoording van schriftelijke vragen geldt dus wel het zwijgrecht, maar niet de cautieplicht.

Tegen deze achtergrond wordt duidelijk dat de vordering aan de verdachte inzage te verschaffen in boeken en bescheiden geen 'verhoor' is, evenmin als een tot de verdachte gericht verzoek mee te werken aan monsterneming. Zwijgrecht en cautieplicht spelen uitsluitend een rol bij een vordering tot het verstrekken van inlichtingen; wordt zij gericht tot de verdachte, dan heeft die het recht niet te antwoorden. Gaat het om een vordering tot het verschaffen van mondelinge inlichtingen, dan moet de verhorend ambtenaar de cautie geven.

Saunders-arrest

Deze jurisprudentie is bevestigd in het arrest-Saunders van het EHRM. Saunders was in de *controlefase* verplicht tegenover inspecteurs van het Britse Ministerie van Handel en Industrie verklaringen af te leggen, op straffe van detentie. In Straatsburg klaagde Saunders dat zijn aldus onder dwang tot stand gekomen verklaringen in de *strafzaak* als bewijs tegen hem waren gebruikt. Hij stelde dat daardoor in strijd was gehandeld met zijn recht niet gedwongen te worden zichzelf te belasten (art. 6, lid 1 EVRM). Het EHRM stelde eerst vast dat ten tijde van het onderzoek door het Ministerie van Handel en Industrie geen sprake was van een 'criminal charge' als bedoeld in art. 6 EVRM: er was vanwege de overheid nog geen handeling verricht waaraan Saunders de redelijke verwachting had kunnen ontleenen dat hij daadwerkelijk zou worden vervolgd. Hij werd in die fase dan ook niet beschermd door art. 6 EVRM. Het EHRM beperkte zich daarom tot beantwoording van de vraag of het latere gebruik in de strafzaak van de verklaringen die in de toezichtsfase waren verkregen, in strijd was met art. 6, lid 1 EVRM.

Het hof overwoog dat het zwijgrecht en het recht om niet gedwongen te worden zichzelf te belasten een centraal onderdeel zijn van het recht op een 'fair trial' als bedoeld in art. 6, lid 1 EVRM, en vervolgde:

'The right not to incriminate oneself is primarily concerned, however, with respecting the will of an accused to remain silent. [I]t does not extend to the use in criminal proceedings of material which may be obtained from the accused through the use of compulsory powers but which has an existence independent of the will of the suspect such as, inter alia, documents acquired pursuant to a warrant, breath, blood and urine samples and bodily tissue for the purpose of DNA testing.'

Het hof concludeerde dat het gebruik in de strafzaak van de verklaringen die in de toezichtsfase onder dwang waren afgelegd, in strijd kwam met art. 6 lid 1 EVRM. Dit arrest voert tot twee conclusies.

In de eerste plaats beschermt art. 6

EVRM niet tegen verkrijging van voorwerpen die bestaan 'onafhankelijk van de wil van de betrokkene'. Alle documenten, bescheiden en voorwerpen die al bestaan op het moment dat de overheid onder een toezichtsbevoegdheid inzage of uitlevering vordert, worden in het kader van de strafzaak niet door art. 6 EVRM beschermd. Datzelfde geldt voor van de verdachte af te nemen bloedmonsters of DNA-materiaal. Over blijft slechts bescherming van wat zich *in het hoofd* van de gecontroleerde bevindt. Op de tweede plaats volgt uit het arrest dat art. 6 EVRM geen bescherming biedt als er nog geen sprake is van een 'criminal charge'. Het zwijgrecht van art. 6 EVRM kan pas worden ingeroepen zodra vanwege de overheid een handeling is verricht waaraan betrokkene de redelijke verwachting kan ontleen dat hij daadwerkelijk zal worden vervolgd.

Vertaald naar Nederlandse omstandigheden betekent het Saunders-arrest dat burgers in de toezichtsfase verplicht mogen worden om inlichtingen te verschaffen. Onder dwang afgelegde verklaringen mogen echter in de strafzaak niet tegen hen worden gebruikt. Vanaf het moment dat betrokkene als verdachte moet worden aangemerkt, kan hij zich beroepen op zijn zwijgrecht.

Détournement de pouvoir?

In veel gevallen waarin toezichtsbevoegdheden worden gebruikt voor opsporing, stelt de verdediging zich op het standpunt dat er sprake is van 'détournement de pouvoir': de toezichtsbevoegdheid is voor een ander doel gebruikt dan waarvoor ze is verleend, zodat bewijsmateriaal dat is verkregen door gebruikmaking van de toezichtsbevoegdheid onrechtmatig zou zijn vergaard.

Zojuist is gebleken dat de Hoge Raad gebruik van toezichtsbevoegdheden ter opsporing op zichzelf geen misbruik van bevoegdheid vindt. Zelfs het gebruik van toezichtsbevoegdheden uit de *ene* wet ten einde feiten op te sporen die strafbaar zijn gesteld in een *andere* wet, levert niet noodzakelijk détournement de pouvoir op. Dat blijkt uit HR 13 mei 1997, *NJ* 1998, 481, waarin douaneambtenaren toezichtsbevoegdheden uit de Wet inzake de

douane hadden gebruikt ter opsporing van een Opiumwetdelict. De Hoge Raad overwoog:

'Verweer en middelen berusten op de opvatting dat de douaneambtenaren die

Deze opvatting miskent dat het bestaan van een redelijk vermoeden, dat het in de Opiumwet strafbaar gestelde feit bestaande uit het binnen het grondgebied van Nederland brengen van [cocaine] is begaan, niet

Toezietsbevoegdheden kunnen voor opsporing worden gebruikt als zwijgrecht en cautieplicht in acht worden genomen

ingevolge art. 8 Opiumwet belast zijn met het opsporen van feiten strafbaar gesteld in die wet, en die tevens beschikken over de in de artikelen 82-84 en art. 87 van de Wet inzake de douane omschreven controlebevoegdheden, die controlebevoegdheden niet mogen aanwenden ten dienste van de opsporing van het in de Opiumwet strafbaar gestelde binnen het grondgebied van Nederland brengen van [cocaine].

in de weg staat aan het uitoefenen van evenbedoelde controlebevoegdheden door de douaneambtenaren mits bij aanwending van die bevoegdheden tegenover een verdachte de aan deze als zodanig toekomstige waarborgen in acht worden genomen.' De Hoge Raad zal niet toevallig spreken over verdenking van 'invoer' van Opiumwetmiddelen. Daarom rijst de vraag of de Hoge Raad tot hetzelfde oordeel was

gekomen indien de douaneambtenaren met gebruikmaking van hun toezichtsbevoegdheden uit de Wet inzake de douane een Opiumwetdelict zouden opsporen dat minder dicht tegen de eigenlijke douane-taak (controle op invoer) aan lag. Indien er geen sprake was geweest van een verdenking van 'invoer' van cocaïne, maar van het (natuurlijk) hier te lande telen van *Nederwriet*, zou het oordeel van de Hoge Raad dan anders hebben geluid?

Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van détournement de pouvoir, lijkt dus niet in de eerste plaats te moeten worden gekeken naar de wet waarin de toezichtsbevoegdheden zijn verleend en die waarin de feiten strafbaar zijn gesteld. Veeleer is van belang vast te stellen wat de 'kerntaken' zijn van de betrokken ambtenaren. Het tegengaan van *invoer* van cocaïne behoort stellig tot de kerntaken van de douaneambtenaar. Daarentegen hoort het bestrijden van bijvoorbeeld verboden wapenbezit niet tot de kerntaken van een FIOD-ambtenaar; daarom kan worden betoogd dat de FIOD-ambtenaar die gebruik maakt van fiscale toezichtsbevoegdheden om een partij Uzi's op te sporen, zich schuldig maakt aan détournement de pouvoir.

Beetje ruimte voor creatieve verdediging

Samenvattend: de Hoge Raad en het EHRM staan veel toe. Het gebruik van

toezichtsbevoegdheden ter opsporing wordt vrijwel geen strobreed in de weg gelegd. Er zijn slechts drie begrenzings: (1) als in de toezichtsfase een persoon (niet-verdachte) verplicht wordt inlichtingen te verschaffen, mag die verklaring in een latere strafzaak niet tegen hem worden gebruikt; (2) zodra een persoon als verdachte wordt aangemerkt, is hij niet langer verplicht gehoor te geven aan een vordering tot het geven van inlichtingen, hij mag zwijgen, hem moet ook de cautie worden gegeven; (3) détournement de pouvoir kan zich voordoen ingeval een ambtenaar toezichtsbevoegdheden gebruikt ter opsporing van bepaalde feiten, terwijl dit niet tot de kern van zijn taakuitoefening behoort.

Deze grenzen laten de verdediging weinig ruimte te betogen dat toezichtsbevoegd-

heden in de opsporingsfase onrechtmatig zijn toegepast. Van misbruik van bevoegdheid ('etikettenzwendel') is met andere woorden zelden sprake. Toch is het zaak alert te blijven. Het antwoord op de vraag welke opsporingsactiviteiten tot de kerntaak van toezichthoudende ambtenaren behoren is namelijk niet volledig uitgekristalliseerd. Hier valt nog jurisprudentie uit te lokken. **n**

Noten

- 1 Art. 68 lid 2 onder *a* AWR en art. 184 Sr.
- 2 Het huidige art. 53 lid 1 *jo* 47 lid 1, AWR.
- 3 HR 2 oktober 1979, *NJ* 1980, 243.
- 4 HR 1 oktober 1985, *NJ* 1986, 405.
- 5 Vgl. art. 5:17 AWB, art. 19 lid 1 WED, art. 47 lid 1 onder *b* AWR.
- 6 Vgl. art. 5:18 lid 1 AWB en art. 21 lid 1 WED.
- 7 Art. 5:16 Awb, art. 47 lid 1 onder *a* AWR.
- 8 EHRM 17 december 1996, *NJ* 1997, 699.

Welke opsporingsactiviteiten behoren tot de kerntaak van de betrokken toezichthouder? Hierover kan jurisprudentie worden uitgelokt

Aanvullingen

In nr. 19 is ten onrechte niet vermeld dat de foto's op p. 345-347 het werk zijn van Eelco Loode. In de nrs. 10, p. 367-374, en nr. 11, p. 409-413, is eveneens niet vermeld dat het beeldmateriaal is gemaakt door illustrator Annet Scholten.

Procesfinanciering nieuwe stijl is gat in de markt

Heeft de advocaat zichzelf uit de markt geprijsd? Gezien het succes van twee initiatieven tot procesfinanciering, die beide eind 2000 van start zijn gegaan, lijkt het antwoord 'ja' te luiden. Met deze verlegging van procesrisico's is de gang naar de rechter voor grote groepen mensen en voor bedrijven een stuk dichterbij gekomen. Maar niet iedereen is gecharmeerd van commerciële procesfinanciering.

drs. Michel Knapen
freelance journalist

Het begon de medewerkers van het Tilburgse Advokatenkollektief ruim een jaar geleden op te vallen dat steeds meer mensen afhaakten als er daadwerkelijk een juridische procedure aankwam. Volgens mr. Jean-Louis van Os durfden zij het financiële risico niet te nemen. 'Het ging daarbij om proceskosten van rond de duizend gulden, wat een aanzienlijk bedrag is als het gaat om een vordering wegens achterstallig loon van tweeduizend gulden.' Overigens ging het ook soms om hogere vorderingen. Van Os startte een dossieronderzoek, en telde uiteindelijk 120 tot 240 afhakers per kwartaal. Een verklaring daarvoor heeft hij eigenlijk niet. 'De proceskosten zijn niet substantieel gestegen en we doen ook niet plotseling meer zaken op deze terreinen.'

Voor de mensen die het risico niet durven nemen – en zij die nog onder de ziekenfondsgrens zitten – is vorig jaar de Stichting Kosteloos Proces opgericht, ook wel de Wolter Zandberg Stichting geheten. Met Zandberg en enkele anderen is Van Os de oprichter van het Tilburgse Advokatenkollektief. Zandberg overleed in 1997, deze stichting is er ook tot zijn nagedachtenis. Wie een beroep wil doen op dit fonds, krijgt eerst te maken met een commissie die toetst of de persoon wel in aanmerking komt voor procesfinanciering. Rechtzoekenden komen daarvoor alleen in aanmerking als zij 'minder draagkrachtig' zijn, aldus het reglement. De grens aan inkomen en vermogen die daarvoor geldt is de toevoegingsgrens van de Wet op de rechtsbij-

'Duizend gulden proceskosten is een aanzienlijk bedrag als het gaat om een loonvordering van tweeduizend gulden'

foto: Lia Besters

mr. Jean-Louis van Os

stand. Verder wordt gekeken of gedurende het voortraject wel voldoende naar oplossingen is gezocht. Overigens worden niet alle proceskosten vergoed. 'De stichting neemt niet het griffiegeld, kosten van de deurwaarder of de eigen bijdrage aan de advocaat op zich', zegt Van Os. 'Het gaat dus om die kosten die de tegenpartij heeft gemaakt als je de procedure verliest.'

De Stichting Kosteloos Proces is in oktober 2000 gestart, maar trad in de beginperiode niet veel naar buiten. 'Toch kreeg ik twee maanden later al het zestigste telefoontje van buiten de regio over procesfinanciering', zegt Van Os. 'In de beginfase werkten we, om praktische redenen, alleen voor het eigen arrondissement. De bedoeling is wel dat ook elders in het land bij advocatencollectieven en

Marc Udink

rechtswinkels filialen van deze stichting worden geopend. Het moet gaan rollen als een sneeuwbal.' Op dit moment zijn er inmiddels ruim tachtig zaken in behandeling genomen.

Morele overwegingen

De proceskosten worden betaald met geld dat het advocatencollectief en de lokale rechtswinkel erin investeren. Daarnaast hebben deurwaarders, privé-personen en andere advocatenkantoren donaties gedaan. Van Os: 'Dat zijn kantoren waar nu mensen werken die vroeger in de sociale advocatuur werkten. Ze doen dat uit morele overwegingen maar ook omdat ze het grote belang ervan inzien.' Ook de Nederlandse Orde van Advocaten heeft financiële steun toegezegd en inmiddels een bedrag overgemaakt.

Deze vorm van procesfinanciering zou volgens Van Os niet nodig zijn als de overheid haar verantwoordelijkheid zou nemen en een goede procesgang voor iedereen zou garanderen. De overheid is wel op de hoogte gebracht van dit initiatief, maar Van Os ging er niet van uit dat er van die kant financiering zou komen. 'Al onder minister Hirsch Ballin is de keuze gemaakt dat minder mensen een beroep moeten kunnen doen op gratis rechts-

hulp. Dat werd de overheid gewoon te duur. Vandaar dat in toevoegingszaken de eigen bijdrage en de griffierechten de laatste jaren behoorlijk zijn gestegen.'

Twee maanden na de oprichting had de Stichting Kosteloos Proces een bedrag van 50.000 gulden in de kas. Van Os: 'We gaan ervan uit dat we minimaal de helft van de

zaken niet verliezen. Als we een zaak winnen, vloeien de proceskosten die we daarbij van de tegenpartij ontvangen, terug in de stichtingskas. Zo willen we onszelf bedruipen.'

Volgens Van Os is een rechtsbijstandverzekering geen alternatief voor de diensten die zijn stichting aanbiedt. 'Een rechtsbijstandsverzekering dekt niet alle rechtsgebieden. Daarnaast lopen de contacten meestal telefonisch en schriftelijk, terwijl onze cliënten juist behoefte hebben aan persoonlijk contact. Bovendien zijn deze verzekeringen altijd gericht op een compromis. Uit commerciële overwegingen willen ze zaken snel afhandelen, en nemen dan wel eens genoegen met minder. Dat is niet altijd in het belang van de cliënt.'

Winstoogmerk

De stichtingsakte van Kosteloos Proces is koud door de notaris gepasseerd, of Sirius Procesfinanciering dient zich aan. De doelgroep is anders, de werkwijze en de doelstelling ook: 'Sirius is geen stichting maar een organisatie met een winstoogmerk', zegt mr. Marc Udink, een van de vijf initiatiefnemers. Maar het achterliggende idee is hetzelfde: het recht toegankelijk maken.

Ook Udink en mede-initiatiefnemer mr. Jan de Jonge hebben geconstateerd dat partijen niet altijd bereid zijn vanwege de hoge kosten te procederen. 'Daarom nemen ze in een vroeg stadium liever genoegen met een lagere schikking', zegt De Jonge. 'Daarnaast

Sirus: de procedure

Een aanvraag voor procesfinanciering door Sirius komt altijd van een advocaat van de eiser. Hij vult een 'quick scan'-formulier in: hij geeft informatie over het geschil, de vordering, mogelijk of reeds eerder gevoerd verweer, en de stand en de kansen van de procedure. Op basis van een sterkte-zwakteanalyse komt Sirius tot een eerste oordeel: het is niks of het kan wat zijn. Marc Udink: 'De zwakkere zaken filteren wij eruit.' Bij een positieve beoordeling ondertekent de cliënt een voorstel tot financiering.

Vervolgens starten specialisten (advocaten, oud-advocaten, wetenschappers) van Sirius een onderzoek naar de juridische haalbaarheid. Is die beoordeling ook positief, dan wordt dit voorgelegd aan de financieringscommissie. Daarna volgt nog een definitieve juridische toetsing, worden de soliditeit en solvabiliteit van de cliënt getoetst en wordt de hoogte van het te financieren bedrag vastgesteld. Wordt ook hierover positief besloten, dan zet Sirius haar handtekening onder het financieringsvoorstel en is er een overeenkomst.

De cliënt behoudt gewoon zijn eigen advocaat, die verder volstrekt zelfstandig opereert; Sirius is niet betrokken in de procesgang. Wel voldoet Sirius tussentijdse declaraties en vergoedingen van de advocaat.

Jan de Jonge

willen ze niet altijd procederen omdat ze de risico's niet willen lopen: ze willen duidelijkheid, ook op de balans. Ook willen directies zelf bepalen hoe ze hun geld uitgeven, en dat is niet altijd aan juridische procedures.'

Wordt de relatief lage bereidheid om te procederen niet veroorzaakt door de advocaten zélf, die volgens de buitenwereld maar al te vaak onbetaalbaar zijn? Daarop wil Udink – zelf ook advocaat – niet ingaan. Wel als directeur juridische zaken van Sirius: 'Ik heb wel enige morele verontwaardiging over de hoogte van sommige tarieven.'

Procesfinanciering is voortgekomen uit een situatie die de advocatuur zelf in het leven heeft geroepen. In de vroeg-Romeinse tijd bood de advocaat zijn diensten gratis aan, later ontving hij 'slechts' eregeld (*honorarium*) en in de loop der eeuwen schoten de tarieven steeds verder omhoog. Om niet meer cliënten af te schrikken werd heel slim deze nieuwe markt gecreëerd, die de naam procesfinanciering kreeg. In Duitsland bestaat dat al een tijdje, 'en dat hebben we voor de Nederlandse markt aangepast', aldus Udink. 'Hier geldt immers een geheel andere rechtspraktijk.' De naam Sirius is gekozen omdat het wel mooi klonk. 'Sirius is heus niet de Romeinse god van de procesfinanciering', lacht De Jonge.

'De achterliggende gedachte van Sirius is dat de cliënt het procesrisico elders kan leggen', licht Udink toe. Sirius sluit een contract met de klant en betaalt de advocaat. Van een aantasting van het verboden *no cure, no pay*-systeem is geen sprake, benadrukken Udink en De Jonge. 'Inderdaad hoeft de cliënt niets te betalen als hij niet wint, Sirius draagt dan de kosten. In die zin is er *no cure, no pay*. Maar de advocaat wordt altijd betaald, onafhankelijk van de uitkomst van het proces: ook bij *no cure* geldt: toch *pay*. Van groot belang is wel dat de advocaat zijn onafhankelijkheid behoudt, hij is en blijft *dominus litis* in zijn zaak. Van belangenverstrengeling is geen sprake. Sirius is er echt voor de advocatuur. Het enige wat een advocaat merkt van het feit dat de zaak via Sirius loopt, is dat zijn declaraties sneller worden voldaan. En een Raad van Advies moet erop toezien dat Sirius maatschappelijk verantwoord werkt', zeggen Udink en De Jonge.

foto: Jiri Bälller

Letselschade

Volgens De Jonge werkt dit model juist voor bedrijven erg prettig. 'Die willen duidelijkheid over een zaak die eigenlijk nooit duidelijk is. Als ze, bij winst van hun zaak, een vooraf afgesproken percentage moeten afdragen, dan is dat duidelijk. Die percentages lopen uiteen van twintig tot veertig procent van de vordering. Hoe hoger het bedrag waarover wordt geprocedeerd, des te lager het percentage. Het is verder afhankelijk van de complexiteit van de zaak, van het specialisme

Te commercieel

Bij prof. mr. L.H.A.J.M. Quant, hoogleraar Advocatuur aan de Universiteit van Amsterdam, vallen deze nieuwe vormen van procesfinanciering niet op alle onderdelen goed. 'Voor de rechtshulp aan particulieren hebben wij in Nederland een uitstekend systeem van gefinancierde rechtshulp. Aan twee kanten kunnen er echter manco's zijn. Aan de kant van de advocaat omdat de vergoedingen nog steeds niet helemaal op peil zijn – daar zal de politiek wat aan moeten doen – en aan

'Als de cliënt verliest, betaalt hij niet maar het is geen no cure no pay, omdat de advocaat altijd wordt betaald'

dat wordt vereist en de solvabiliteit van de gedaagde. Udink: 'We zijn natuurlijk geen charitatieve instelling. We bieden de klant wel de mogelijkheid zijn recht te halen zonder dat hij te maken krijgt met die hoge tarieven.'

Een van de voorwaarden is dat het geschil moet gaan om een bedrag van boven de 50.000 euro. 'Daar beneden is een Sirius-procedure te kostbaar', zegt Udink. 'Een procedure duurt gemiddeld al gauw een jaar of drie en de kosten die wij in het voortraject maken zijn dan al snel hoger dan dat bedrag.' Vijftigduizend euro – of ruim honderdduizend gulden – zijn niet alleen de bedragen waarmee grote ondernemingen een geschil aangaan, benadrukt Udink. 'Ook bij letselschades of burenruzies komen deze bedragen voor. Denk maar eens aan een garage die over de grens met een ander erf is gebouwd en die moet worden afgebroken.'

Het eerste succes heeft de directie wel overvallen. Vooraf werd er gerekend op tien zaken in het eerste jaar, maar sinds de *launch* op 6 december 2000 zijn er al dertig aanvragen binnen. Twee daarvan noemt Udink 'chicanes, fantasten' maar de overige 28 zaken zijn serieus te noemen. De aard van de geschillen loopt nogal uiteen: een ontevreden belegger in een teakfonds, een verkeerd beleggingsadvies van een bank, letselschade en een failliete boedel. Udink: 'Met vier van deze 28 zaken zijn we in een vergevorderd stadium, en wel zo dat we er hoogstwaarschijnlijk ja tegen gaan zeggen. Het gat in de markt heeft nu al geleid tot een hoge werkdruk.'

de kant van de rechtzoekende omdat die soms net tussen de wal en het schip zou kunnen vallen. In dat laatste geval zou een Stichting Kosteloos Proces uitkomst kunnen bieden.' Bij Sirius ligt dat duidelijk anders, aldus Quant. 'Daar is men meer gericht op de commerciële markt. Zolang dat gaat op basis van puur commerciële partijen die precies weten wat zij doen, is er weinig op tegen.'

In algemene zin noemt Quant het werken op *no-cure-no-pay*-basis 'verwerpelijk' omdat de advocaat dan een groot eigen belang verwerft. 'In de Verenigde Staten zijn de bedragen die gemoeid zijn met *no cure, no pay* gelimiteerd en het systeem mag alleen in bepaalde categorieën zaken worden toegepast.'

Ook al heeft de advocaat die door Sirius wordt betaald geen direct belang in de uitkomst van de zaak, toch zet Quant er vraagtekens bij. 'Sirius wordt zelf een halve klant van de advocaat en heeft een groot belang in de afloop van de zaak. Vindt Sirius daarom wel alles goed wat de cliënt wil? Wat als de cliënt in hoger beroep wil en Sirius dat niet zit zitten? De advocaat kan Sirius niet negeren, hij zit feitelijk tussen twee vuren.'

Ook de doelstelling van Sirius, 'het recht toegankelijk maken', bekritiseert Quant. 'Sirius filtert de zwakke zaken eruit. Dat betekent dat ze alleen de sterke zaken toegankelijk maken. Dat is mij allemaal te commercieel.' Overigens erkent Quant wel dat er een markt is voor procesfinanciering à la Sirius, maar voor kleine bedrijven en particulieren zal het geen grote vlucht nemen.

n

Foto: Taco Anema

Bert Quant

Allochtone advocaten en grote kantoren

'Iedereen staat om ons te springen'

Er zijn nog weinig allochtone advocaten die op de grote kantoren werken voor 'witte' cliënten. Maar de collegebanken zitten stampvol ambitieuze gekleurde advocaten in de dop. Kantoren maken liever geen onderscheid en veel allochtone advocaten wijzen publiciteit af, maar we hebben ze gevonden. Twee portretten van allochtone wegbereiders in de commerciële topadvocatuur, die toevallig allebei Gülsen heten.

Micha Kat
freelance journalist

Foto's: Cynthia van Elk

Sertkaya: 'Ik ben nooit geconfronteerd met mijn eigen etniciteit, ook niet door vluchtelingen'

In Engeland en de Verenigde Staten zie je al jarenlang op de grote kantoren advocaten rondlopen van verschillende etnische komaf. Ook bij onze oosterburen staat het multiculturele advocatenkantoor midden in de belangstelling. De Duitse advocaten-glossy *JUVE* sprak in het meinumnummer zelfs van de opkomst van de 'Benetton Kanzlei' in een stuk met de titel 'Die multikulturelle Anwaltssozietät als Herausforderung'. Wellicht verschijnt er in Nederland ooit net als in de VS een *National Directory of Minority Attorneys*, vooral ten behoeve van *in house counsels* van bedrijven die 'een meer diverse groep *outside counsels* willen betrekken bij het juridisch werk ten behoeve van hun cliënten'.

Veel allochtone studenten blijken de drempel om te solliciteren bij een kantoor uit de top-tien nog te hoog te vinden,

'Ik wilde leuke, belangrijke en moeilijke zaken doen'

omdat ze vaak geen voorbeelden of referenties hebben van allochtonen met wie ze zich kunnen identificeren. Tijdens een forum-discussie over allochtonen in het bedrijfsleven, medio maart in het Haagse Nieuwspoort, verwoordde een Turks meisje dit ten overstaan van enkele witte personeelsmanagers als volgt: 'Stel dat u verhuist naar China en daar wilt gaan werken. Van een bepaald bedrijf weet u dat daar twee Nederlanders werken die u wel eens heeft gesproken. Bij welk bedrijf gaat u dan solliciteren?'

Voetstuk

Gülsen Sertkaya (27) werkt al bijna vijf jaar bij Pels Rijcken & Drooglever Fortuijn in Den Haag. In haar stageperiode zat ze in de onroerendgoedsectie, nu 'doet ze vreemdelingen'. Sertkaya: 'Bij Pels draai je als je eenmaal medewerker bent vijftien maanden mee in de vreemdelingensectie. Die periode zit er voor mij nu bijna op. Over een paar weken ga ik terug naar onroerend goed.'

Sertkaya kwam op haar derde jaar naar Nederland vanuit Koerdisch Turkije. 'Mijn vader was hier toen al een jaar. Hij werkte

in een fabriek van de Melkunie. Ik kwam met een broer en een zus, maar nu heb ik er vier bij, twee broers en twee zussen. Die zijn in Nederland geboren. Ik heb nog maar weinig herinneringen aan Turkije, los dan van de vakanties en de bezoeken aan de grootouders. Hoe ik bij de advocatuur kom? Bij Turken staan twee beroepen op een voetstuk: artsen en advocaten. Mijn oudere broer en zus zijn beiden medicijnen gaan studeren. Ik had daar niets mee. Ik wist vanaf mijn jongste jaren al dat ik advocaat zou worden.' Sertkaya studeerde in Leiden. 'Van op kamers wonen kon geen sprake zijn. Elke avond ging ik naar huis. Dat zou nu wellicht anders liggen. Maar je weet dan niet beter. Ik heb een prima studententijd gehad.'

Ze werd op Pels gewezen door een advocate bij wie ze als student bijkluste.

Sertkaya: 'Zij deed vreemdelingenzaken en raadde me aan mijn licht op te steken bij Pels, het kantoor waar ze vaak tegenover stond maar goede ervaringen mee had. Ik kon bij Pels studentenstage komen lopen en dat beviel zo goed dat er na mijn afstuderen een brief de deur uit ging.' Het is haar niet tegengevallen. 'Ik wilde leuke, belangrijke en moeilijke zaken behandelen. Die kans krijg ik hier.'

Afstand bewaren

Het maakt Sertkaya niet uit aan welke kant ze staat in vreemdelingenzaken, al treedt ze niet op tegen Turken. 'Dat ligt toch wat te gevoelig. Op de zitting zou ik me niet op mijn gemak voelen. Gelukkig had het kantoor daar geen enkele moeite mee.' Op de zitting wordt een hele lijst zaken afgewerkt op basis van de dossiers van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Sertkaya heeft gemiddeld een keer per week zitting, vaak de hele dag lang. 'Ik ben in al die maanden nog nooit geconfronteerd met mijn eigen etniciteit, ook niet door de vluchtelingen die meestal precies weten wie ik ben en wie ik vertegenwoordig: de staats-

secretaris. Ik besef natuurlijk wel dat het vaak om emotionele zaken gaat, maar ik bewaar zo veel mogelijk afstand en probeer de materie strikt juridisch te benaderen.' Sertkaya ziet dus dossiers van vluchtelingen uit allerlei landen, 'veilige' en 'erkend niet-veilige' zoals Afghanistan en Zuid-Soedan. 'Binnen de vreemdelingensectie werken we wel met landenspecialisaties per advocaat. Die wordt dan vooral geacht over dat land alle documentatie bij te houden zodat de andere advocaten weer bij hem of haar te rade kunnen als ze iets over dat land willen weten. Ik "doe" Libanon. Daar komen niet echt veel vluchtelingen vandaan. Als vraagbaak heb ik het dus rustig.'

Sertkaya kent geen andere allochtone advocaten op grote kantoren. 'Mijn allochtone studiegenoten zijn niet de advocatuur in gegaan. Een Indonesische vriendin werkt bij de gemeente Rijswijk, een Turkse zat op Schiphol bij de IND. Bij Pels lopen best wat allochtonen rond, maar dat zijn vooral juridisch medewerkers. Naast mij is nog één andere allochtoon advocaat.'

Sertkaya is getrouwd (met een Turk) en heeft net een kind gekregen, een zoon. Zijn foto staat op haar bureau. Ze wijst daarop als verklaring dat ze nog niet in de nieuwe 'kantoorbar' van Pels is geweest op de borrelavond. Sertkaya: 'Mijn man heeft een groot Turks restaurant in de Theresiastraat met zo'n honderd plaatsen. Onze zoon gaat overdag naar de crèche; mijn man brengt en haalt hem meestal op. Maar als hij moeilijk zit heb ik nog altijd drie zussen die kunnen inspringen. Om een oppas zitten we dus nooit verlegen. Mijn man draait lunch en is 's avonds in de zaak, van half zes tot vaak wel twaalf uur. Gelukkig wonen we er schuin boven. Vroeger zat ik ook vaak in het restaurant, maar sinds we die kleine hebben komt daar weinig meer van.'

Zo hard ligt dat

Gülsen Alkan (29) is net terug van vakantie uit Turkije. Per juni is ze na bijna vijf jaar Houthoff Buruma (HB) begonnen bij Freshfields. Ze noemt dit 'een spannend avontuur'. 'Ik kreeg veel sceptische reacties, zo van: je doet het zeker voor het geld. Tsjja, ik ga inderdaad meer verdienen, maar dat heeft met mijn vertrek weinig te maken. Ik

wilde gewoon wat anders, naar een andere sectie. Bij HB lag dat allemaal net wat te ingewikkeld. Na vier jaar in de vastgoedsectie bij HB kom ik bij Freshfields te werken bij partner Richard Norbruis: ondernemingrecht met een accent op ICT. Voor mij geheel nieuwe materie. Ik heb misschien wel meer ambitie dan ik dacht.'

Alkan kwam bij HB terecht na een plezierige studentenstage. Ze werkte er vooral voor Mary de Gaay Fortman. 'Het was zeker een interessante praktijk waarin ik vooral te maken kreeg met bouw- en

bestemmingsplannen en commercieel huurrecht. Ik procedeerde ook veel. Leuk was een zaak waarin bijna alle partijen advocatenkantoren waren. Wij traden op voor een huurder die zijn huurovereenkomst overdroeg aan een groot advocatenkantoor. Een kleiner advocatenkantoor huurde weer onder van onze cliënt en zag zijn belangen bedreigd door de nieuwe situatie met het grote advocatenkantoor als hoofdhuurder. Elke partij werd uiteraard weer vertegenwoordigd door een advocaat. Zo krijg je die kantoren toch eens van een heel andere

kant te zien. Nee, ik noem geen namen.'

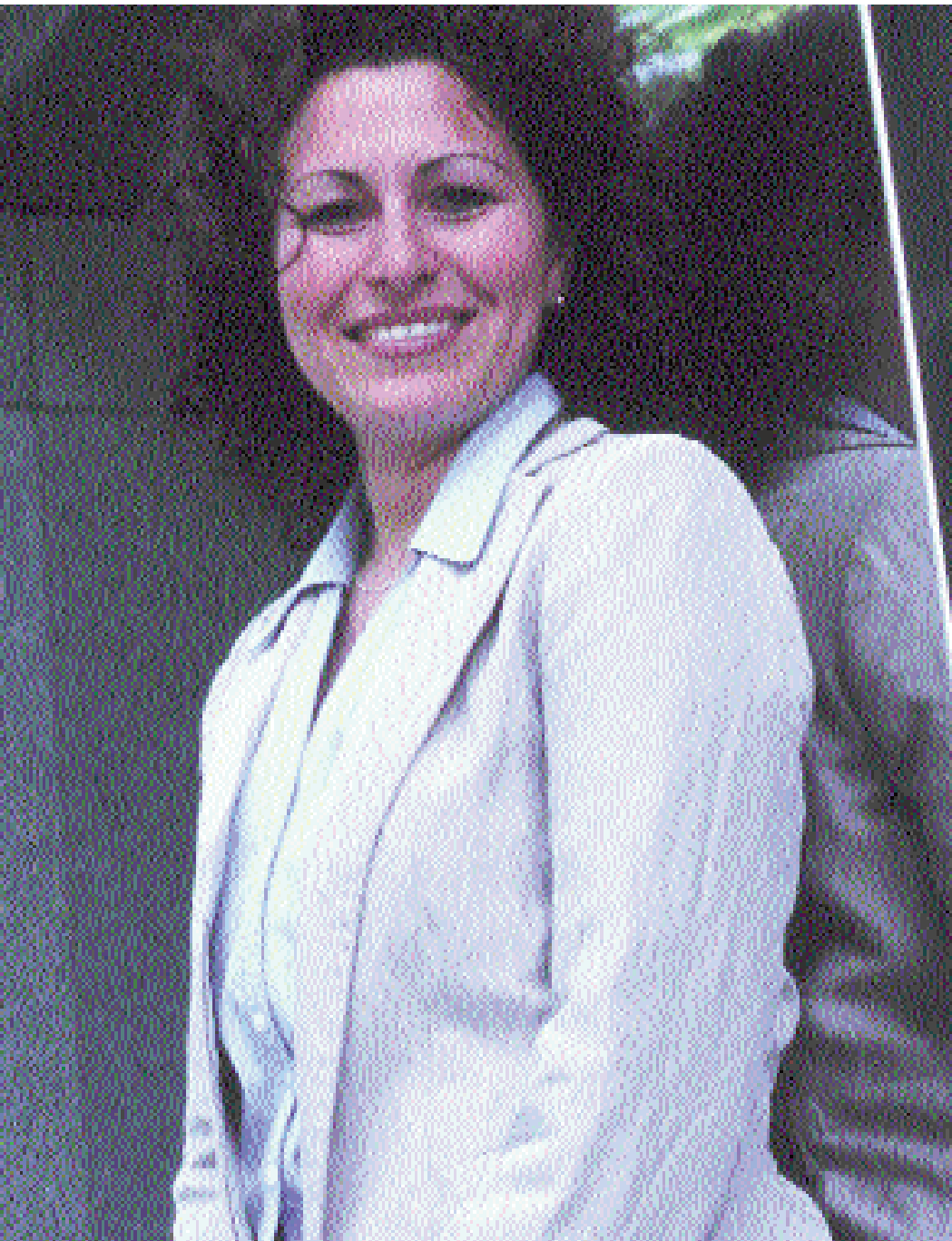
Alkan is geboren in Amsterdam; haar vader kwam in 1965 naar Nederland om als arbeider bij de Nederlandse Scheepsvaart Maatschappij te werken, haar moeder volgde in 1971. Haar oudere broer en zus zijn nog geboren in Turkije, in de stad Kayseri in Anatolië. Ze groeide op in de Watergraafsmeer, waar ze de enige allochtoon was op de hele school. Alkan: 'Ik heb een lichte huid, draag geen hoofddoek en spreek vloeiend Nederlands. Ik werd dus niet als allochtoon gezien. Ik was op de lagere school een van de beste leerlingen en kreeg dan ook een vwo-advies. Bij mijn man lag dat anders: die zat op een 'zwarte' school en kreeg net als al zijn Turkse vriendjes een lts-advies. Maar niemand heeft dat advies opgevolgd: ze hebben allemaal vwo gedaan. Mijn man is nu accountant bij PricewaterhouseCoopers. Het verschil in onze ervaringen is vooral te verklaren uit bijzaken als: hoe goed spreek je Nederlands, hoeveel allochtonen zitten er op school, hoe allochtoon zie je eruit. Echt, zo hard ligt dat.' Ondanks haar vwo-advies stuurden haar ouders haar aanvankelijk net zo goed naar de huishoudschool, het lhno. 'Ze wilden terug naar Turkije en zeiden: als je wilt studeren, doe dat dan maar daar. Pas toen terugkeer van de baan was, mocht ik naar het vwo.'

Alkan ging vervolgens studeren aan de VU in Amsterdam (bestuursrecht en internationaal recht) maar ook zij moest thuis blijven wonen. 'Op kamers wonen: ai, moeilijk. Zeker als je studeerde in de stad waar je ouders wonen.' Ze heeft al heel wat weerstanden moeten overwinnen voordat ze haar huidige positie bereikte. 'Krachten die je naar beneden proberen te trekken kunnen je ook stimuleren. Omgekeerd zie ik vaak dat Turkse jongeren van wie de ouders heel streberig zijn, het juist daardoor weer niet redden. Het is allemaal erg ingewikkeld.' Haar jongere zusje (het gezin Alkan telt vier kinderen) begint na de zomer aan haar rechtenstudie.

Hoepels

Alkan noemt het 'naïef en onverstandig' als kantoren (zoals De Brauw) het allochtoon-zijn van medewerkers ontkennen en zeggen

Alkan: 'Ik heb een lichte huid, draag geen hoofddoek en spreek vloeiend Nederlands, ik werd niet als allochtoon gezien'

De tien grootste kantoren met het aantal allochtonen:

Nauta Dutilh	4 op 308
De Brauw Blackstone Westbroek	? op 250 ¹
Houthoff Buruma	5 ² op 213
AKD Prinsen van Wijmen	0 op 175
CMS Derks Star Busmann Hanotiau	0 op 173
Allen & Overy	0 op 144
Stibbe	1 op 143
Loyens & Loeff	4 op 140
Pels Rijcken & Drooglever Fortuijn	2 op 129
Holland van Gijzen	0 op 128

1 het kantoor wil als enige geen onderscheid maken tussen verschillende soorten allochtonen, bijvoorbeeld een Fin en een Turk

2 allen vrouw; Houthoff Buruma zag recentelijk S. Abdoellakhan (man) naar de Brauw en Gülsen Alkan naar Freshfields vertrekken.

dat ze geen onderscheid willen maken ('het gaat slechts om de kwaliteiten') tussen bijvoorbeeld een Fin en een Turk. 'Er is natuurlijk een wereld van verschil tussen die groepen. Turken zitten in Nederland in een achterstandsituatie, Finnen niet.' Alkan is zich uit eigen beweging gaan oriënteren bij headhunters en kwam zo in beeld bij

een meerwaarde kan hebben.'

De laatste jaren merkt Alkan dat ze meer gefocust raakt op Turkije. Hoe zou dat komen? 'Naarmate je ouder wordt groeit het besef van je eigen identiteit. Als kind, puber of student ben je daar nog veel minder mee bezig. Ik zal mijn familie in Turkije zeker blijven bezoeken. Daar zijn

'Krachten die je naar beneden willen trekken kunnen je ook stimuleren'

Freshfields. 'Het was een strenge selectie, maar de sfeer was prettig. Ik kreeg een *assessment* met een intelligentietest en een persoonlijkheidstest. Dat had ik nog nooit eerder meegemaakt. Er waren drie gesprekken en ik voelde me uitgesproken gestimuleerd. Bij andere kantoren was dat anders. Die stelden zich veel arroganter op: daar moet je cijferlijsten en zelfs processtukken inleveren. Dan heb ik al bij voorbaat geen zin meer. Ze laten je door allerlei hoepels springen.'

Dat Freshfields een mondiaal kantoor is heeft zeker meegespeeld. Alkan: 'Dat vind je toch terug in een attitude, een manier van werken. Zoals op elk groot kantoor wordt er veel van de medewerkers verwacht, maar bij Freshfields word je beter voorzien van zaken die het werk vergemakkelijken. Zo is er voor iedereen een eigen laptop en mobiele telefoon en ga je regelmatig naar het buitenland om je collega's daar te spreken en te leren kennen. Ik heb het gevoel dat mijn Turkse achtergrond bij Freshfields

nog boeren bij die met hun schapen door de heuvels trekken, alhoewel de meesten toch naar de stad Kayseri zijn getrokken. Ze hebben daar alles wat wij hier ook hebben zoals tv, koelkast en auto, maar toch is het leven er vele malen harder, zeker in de economische crisis die Turkije nu al maanden teistert.'

In haar Turkse kennissenkring krijgt Alkan veelvuldig de vraag wanneer ze nu eens een kind krijgt. 'Ik begin nu net aan een nieuwe baan. Lijkt me dus niet handig. Ik heb er geen echte ideeën over. Als het komt, dan komt het. Mijn man is ook nog niet echt toe aan kinderen, want hij is nu ook vooral met zijn carrière bezig. We hebben net ons eerste huis gekocht.' Wat drijft Alkan? Wat boeit haar in advocatenland? 'Het mooie vind ik het snelle van de advocatuur. Dat steeds dingen veranderen, binnen een zaak of doordat je nieuwe zaken binnenkrijgt. Er is weinig routine in het werk en daardoor blijft het uitdagend.' n

De extra Ordevergadering van 18 juni 2001

Poolse landdag in Utrecht

De Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA) verzamelde genoeg handtekening om een Ordevergadering bijeen te roepen. Op maandag 18 juni werden vier BOA-moties aangenomen, die onder meer behelsden dat de Orde meer rekening moet houden met de belangen van advocaten op kleine kantoren.

Leo van Osch
redactielid

De laatste keer dat de Orde buiten de mees-
tentijds wat gezapig verlopende
Collegevergaderingen een vergadering bijeen
heeft geroepen ligt al enige decennia achter
ons. Het onderwerp van toen, de verplichte
deelname aan het Pensioenfonds van de
Orde, heeft de tand des tijds niet doorstaan.

De initiatiefneemster van deze vergade-
ring, de BOA, is blijkens haar brief van 3
mei 2001, waarin zij de Orde verzoekt deze
extra vergadering bijeen te roepen, veront-
rust over de splitsing in enerzijds vrij-
beroepsuitoefenaren, (waarmee zij in de
loop van de vergadering de advocaten blijkt
te bedoelen die óf alleen óf in een samen-
werkingsverband van ten hoogste vijf advo-
caten de praktijk uitoefenen) en anderzijds
de advocaten die op de grote tot zeer grote
kantoren hun werk doen en die feitelijk
werkzaam zijn in een juridisch bedrijf.

Het zijn deze bedrijven die de dienst uit-
maken binnen de organen van de Orde, zo
meent de BOA, omdat alleen de grote tot
zeer grote kantoren in staat zijn om mens-
kracht vrij te maken. Bleef het daar nu maar
bij, maar nee, zo vervolgt de BOA, de Orde
presenteert zich steeds meer als (semi-)over-

Vier moties

Voorafgaande aan de vergadering wordt de
deelnemers vier moties voorgehouden die
later die middag in stemming zullen wor-
den gebracht:

Dat de Orde in plaats van het nutteloze
tweehandtekeningenvereiste een waarborg-
fonds in het leven dient te roepen;

Dat de Orde zich in haar optreden – in
welke vorm ook – voortdurend mede
behoort te laten leiden door de materiële en
andere gerechtvaardigde belangen van de
advocaten als zodanig en met name van
hen die geheel zelfstandig of in kleine ver-
banden de praktijk uitoefenen;

Dat de Orde omgaand maatregelen
dient te treffen om te bewerkstelligen dat
de noden en belangen van de advocaten,
werkzaam op de kleinere kantoren in alle
geledingen van de Orde bekend worden
zodat daar rekening mee kan en zal worden
gehouden;

Dat de Orde maatregelen dient te tref-
fen om te komen tot een redelijke afspiege-
ling van haar leden naar kantoor-grootte
gerekend, binnen haar organen.

De zaal is goedgevuld, ik schat ruwweg
voor twee derde met BOA-leden c.q. geest-
verwanten en voor een derde met advoca-
ten die normaliter hun opwachting maken
in het College van Afgevaardigden. De
sfeer is duidelijk anders dan op de college-
vergaderingen. Is het daar bij wijze van
spreken 'mijnheer de deken' en 'geachte
afgevaardigde' voor en na, vandaag is men
wars van de gebruikelijke pourparlers: nau-
welijks is de deken aan wat mededelingen
begonnen of een aanwezige advocaat ver-
heft zich en vraagt met een blik naar de
tafel op het podium waarachter de
Algemene Raad is gezeten 'of we mogen
weten wie hier allemaal zitten' Guensberg
gaat het rijtje af (hij laat nog wel weten dat
het omgekeerd niet noodzakelijk is).

Grote kantoren zouden in de Orde de dienst uitmaken en de 'vrije jongens' de uitoefening van het vak bemoeilijken

heid die het de 'vrije jongens' met aller-
hande betuttelende en bemoeizieke regel-
drift steeds meer bemoeilijkt het vak uit te
oefenen. Exponent daarvan is de
Boekhoudverordening met de vermaledijde
tweehandtekeningen-eis. Dat de BOA in een
aantal collegevergaderingen amendementen
heeft voorgesteld waarvan er ook sommige
in de definitieve versie zijn verwerkt, doet
aan dat uitgangspunt niet af: het blijft een
gedrocht.

Road show

Wie gedacht had dat er meteen een al dan niet levendige discussie zou ontstaan tussen de AR en de zaal, komt bedrogen uit. Eerst is het, ondanks pogingen van de deken om de heren tot inperking te bewegen, anderhalf uur luisteren geblazen naar een drietal leden van de BOA. Natuurlijk moet ruimte

‘Ik wil geen dolksteek in de rug van een beroepsgenoot, dan heb ik liever met echte ambtenaren van doen’

worden geboden om een toelichting op de moties te geven, maar de AR had denk ik de spreektijd moeten bekorten. Nu werd het een roadshow voor de BOA. Het zou, zoals Doornbos (Assen) later in de vergadering met nauwelijks verholen sarcasme zou zeggen, de vergadering ten goede zijn gekomen als de inleidingen tevoren zouden zijn opgestuurd of op het internet waren geplaatst.

Van Velsen (eenpitter en voorzitter BOA) bijt de spits af met een dertien kantjes tellend betoog. Blijkens de keren dat zijn betoog door applaus wordt onderbroken, gaan zijn woorden er in als het woord Gods in een ouderling, maar dat wekt, gezien de hiervoor genoemde schatting, ook weinig verwondering: de man preekt grotendeels voor eigen parochie. Volgens Van Velsen worden de organen van de Orde met name bemenst door advocaten van de grote kantoren. Dat is geen probleem, ware het niet dat de organisatie van de Orde in de woorden van Van Velsen geen sikkepit is veranderd.

Onduidelijk is wat Van Velsen betoogt te zeggen: hij suggereert dat de kwaliteit van de bestuurders achteruit holt om de doo-eenvoudige reden dat er steeds minder advocaten bereid zijn om tijd te steken in bestuurswerk, gaat er vanuit dat de kleine kantoren ondervetegenwoordigd zijn maar geeft tegelijkertijd toe dat dat niet aan de Orde ligt. De kleine kantoren zijn immers wel welkom. Een alternatief wordt in elk geval door Van Velsen niet geboden.

Boekhoudverordening

De Boekhoudverordening blijft een doorn in het oog. Niet de grote kantoren ondervinden problemen bij de uitvoering van die verordening, maar juist de kleine kantoren omdat, zo lijkt Van Velsen te willen zeggen, de kleine kantoren niet of niet in voldoende mate bij de besluitvorming zijn betrokken.

Nee, het ware beter geweest dat gehoor zou zijn gegeven aan de roep van de BOA om een waarborgfonds. Dat is eerder gevraagd maar, zo citeert de spreker de woorden van toenmalig waarnemend deken Guensberg (daarbij flauw diens stemgeluid imiterend): ‘dat ligt niet op de weg van de Orde’. Dit terwijl, zo becijfert Van Velsen, de bijdrage per advocaat aan een waarborgfonds zo’n onbenullige zestig gulden per jaar zou vergen. Dit is een fractie van het bedrag, los van de oprichtingskosten van een stichting beheer derdengelden, dat jaarlijks is gemoeid met het verzekeren van een tweede – niet tot de advocatuur behorende – bestuurder.

De deken zal later in de vergadering uitleggen dat het toch allemaal wat genuanceerder ligt. In zoverre is de redevoering van Van Velsen niet gespeend van demagogische trekjes. Veel kritiek, welke kritiek, als puntje bij paaltje komt niet in alle gevallen wordt gesteund door de feiten. Een voorbeeld van de retoriek van Van Velsen:

‘Zou de invoering van de

kennelijk iemand met wie slechts een enkele andere zwakke broeder zich zou willen associëren. Is het zo onvoorstelbaar dat er advocaten zijn die er de voorkeur aan geven zelf hun paadje door het oerwoud te kappen en die ervan gruwen om iedere dag in de kantoorlift kennis te maken met kantoorgenoten?’

Om kort en goed te gaan: Van Velsen vraagt de aanwezigen in te stemmen met motie 1 inhoudende onmiddellijke afschaffing van het tweehandtekeningenvereiste en het oprichten van een waarborgfonds.

De toelichting op Motie 2 is ingegeven door de gedachte dat de landelijke Orde aan de leiband van de minister van Justitie loopt. Of het nu gaat om de invoering van de Boekhoudverordening, of de toevoegingsgelden of de witwasregeling: de Orde haast zich om het de minister naar de zin te maken onder het motto van ‘algemeen belang’. De BOA wil nu juist dat de Orde – mede – de belangen van de advocaten behartigt. Het moet een beroepsorganisatie blijven en de Orde moet niet verworpen tot een verlengstuk van de overheid. Van Velsen verwoordt dat als volgt: ‘Ik wil geen dolksteek in de rug krijgen van een beroepsgenoot, dan heb ik liever met echte ambtenaren van doen’.

‘Pervers systeem’

Na de inleiding van Van Velsen volgt een God zij dank aanzienlijk korter betoog van Vallenduuk en Wolters. De portee van Vallenduuks betoog is me in zoverre onduidelijk dat hij gewag maakt van een stuk dat de afgevaardigden voor de collegevergade-

‘Als u kiest voor de voordelen van een eenmanszaak, moet u ook de nadelen accepteren’

Boekhoudverordening te maken hebben met de onuitgesproken gedachte dat juist de kleintjes de problemen veroorzaken en dat ze zo klein zijn omdat ze niet deugen. Leeft er geen onuitgesproken premisse dat je niet voor niets zo klein bent? Je bent dan

ring van 27 juni hebben gekregen, maar welk stuk, kennelijk handelend over de verbetering van de raadpleging van de achterban, niet bij mij bekend is en, zo vrees ik, evenmin bij het gros van de aanwezigen.

De rode draad in Wolters verhaal is het

verplichte kijkje in de keuken dat gemeengoed dreigt te worden. Ook hier wordt de Boekhoudverordening ten tonele gevoerd in de vorm van een tweede bestuurder, maar ook de klachtencommissie, die bij de eenpitters alleen gevormd kan worden met een buitenstaander, en het 'perverse systeem' van de verhoging van de toevoegingsgelden,

Er leeft een niet te onderschatten gevoel dat de Orde ver af staat van een groot deel van de beroepsgroep

welke verhoging alleen dan kan worden binnengeroid als een kantoor meewerkt aan een 'audit' van buitenaf waarbij de kwaliteit van de rechtshulp wordt getoetst.

Tweedeling als tijdbom

De deken noteert na deze sprekers nog een twaalfstal namen van advocaten die het woord willen voeren en gaat dan over tot de vertolking van het standpunt van de AR. Er is gekozen voor de tactiek om de ontsteking van de tijdbom met de naam Tweedeling te verwijderen: het is geen splijtzwam, aldus Guensberg: we moeten bewaken wat ons bindt en niet zozeer benadrukken waarin wij verschillen.

Guensberg rekent vervolgens voor dat de organen van de Orde, anders dan de BOA betoogt, wel degelijk grotendeels bemenst worden door advocaten die werkzaam zijn op kleinere kantoren. Hier wreekt zich wel dat er geen overeenstemming is over de definitie van een klein kantoor. Indien je, zoals Guensberg, kantoren van één tot twintig advocaten rekent tot de 'kleine kantoren' heeft hij gelijk, het percentage ligt dan in AR, College en Raden van Toezicht op plusminus 75 procent. Indien je als norm één tot vijf hanteert komt dat – uiteraard – fors lager uit. Van Velsen citeert in zijn latere reactie dan ook met graagte Disraeli: 'Je hebt *lies*, *damned lies* en *statistics*'.

Zelfs als je dat discussiepunt laat voor wat het is, zo zegt de deken, blijft overeind dat de Orde het grootste gedeelte van haar menskracht en middelen richt op de noden van de kleine kantoren. Natuurlijk kan er een spanningsveld ont-

staan tussen het algemeen belang en het belang van de beroepsgroep, zo vervolgt Guensberg, maar het kan niet zo zijn dat de beroepsgroep zich isoleert van de samenleving en de eisen die de maatschappij nu eenmaal stelt, negeert. Onderscheid tussen vrij-beroepsuitoefenaars en bedrijven wordt daarbij niet gemaakt. Als u kiest voor de

voordelen van een eenmanszaak, moet u ook de nadelen accepteren, zo zegt de deken, hetwelk hem overeenkomstig de gewoonte in het Engelse parlement op een luid gemompel en afkeurende geluiden komt te staan.

Waarborgfonds

De Boekhoudverordening is in maar liefst zes sessies vastgesteld. De BOA, maar ook anderen hebben naar hartelust kunnen schieten op het ontwerp, maar het geeft volgens Guensberg geen pas om een eenmaal met grote meerderheid vastgestelde verordening nu weer de nek om te draaien. Wel geeft hij aan dat de verordening uiteraard moet worden geëvalueerd. De alternatieven zijn alle besproken en alle verworpen. Of de aanwezigen er goede nota van willen nemen dat in vijf jaar tijd weliswaar 2,8 miljoen aan claims bij het ondersteuningsfonds is binnengekomen (de basis voor de rekenom van Van Velsen om tot zijn zes tientjes bijdrage te komen) maar dat dat alleen claims van particulieren betrof. In Engeland zijn de advocaten beleefd verzocht om zo'n 3.500 gulden bij te storten.

Het belangrijkste argument is echter dat een waarborgfonds fraude accommodeert, dat wil zeggen, min of meer als gegeven accepteert terwijl het de Orde er nu juist om te doen is fraude tegen te gaan. De Boekhoudverordening is een instrument in die strijd.

Guensberg houdt de aanwezigen voor dat de Orde al jarenlang de verhogingen van toevoegingvergoedingen op het programma heeft staan en dat de kritiek van de BOA

derhalve onheus is. Hetzelfde geldt voor de smalende opmerkingen van de BOA over de slappe reactie op de dreigende witwasregeling waarbij de geheimhouding van de advocatuur op het spel kwam te staan: wel degelijk heeft de Orde gelobbyd en er in samenspraak met de oosterburens voor gezorgd dat die dreiging, althans daar ziet het nu naar uit, van de baan is.

De deken doet aldus zijn best om het tijt te keren, maar hij vecht, zoals zal blijken, tegen de bierkaai.

De zaal

Bogaerts (Laren) lijkt, of ik moet me wel heel sterk vergissen, door de BOA gevraagd om 'spontaan' iets te zeggen. Hij heeft respect voor de AR, zegt hij, maar mist omgekeerd dat respect, maar ook de veiligheid van de Raad voor de kleine kantoren. De zaal is nu helemaal los en joelt en klapt dat het een aard heeft.

Dorsman (Rotterdam) moppert over de premie van 500 gulden voor de verzekering van zijn tweede bestuurder. Meijer (klein kantoor Den Haag) geeft tegengas: net als de deken zegt hij dat de kleine kantoren wel degelijk goed zijn vertegenwoordigd in de organen van de Orde. De onderlinge waarborgmaatschappij is een monstroom, te weten weer een extra – kostenverhogend – platform. Peek (Breda) is warm geworden van alle toespraken (een knappe reactie als je het mij vraagt) en probeert het accent te verschuiven naar de tweedeling tussen advocaten en advocountants. Van Dijk (Den Haag) heeft te maken met 144 varianten op de eigen bijdrage en vindt dat de Orde haar daartegen had moeten beschermen.

Verbeek (Amsterdam) blijkt zich te hebben geërgerd aan de toonzetting en het onbegrip dat de BOA tentoonspreidt. Drubbel (Almere) merkt op dat de regels wel voor iedereen gelijk zijn, maar dat in de uitwerking (voor kleine kantoren) verschillen ontstaan. Kalf (Enschede) wil dat de asociale kantoren (de kantoren die geen toevoegingen meer behandelen 10 procent van hun omzet storten in de kas van de Raad voor de Rechtsbijstand. Knijff (megakantoor Den Haag) merkt nog eens fijntjes op dat de BOA (vermoedelijk

bij monde van haar oprichter Bondam) bij een eerdere gelegenheid in de Haagse fractie heeft aangegeven dat de – aangepaste – BHV haar goedkeuring kon wegdragen. Vallenduuk probeert te interrumpen, maar hem wordt de mond gesnoerd.

De uitsmijter komt van de Amsterdamse advocaat Prem Radhakishun: hij vraagt zich af wat de BOA in godsnaam wil: toch niet alleen geld verdienen, mag hij hopen, want advocatuur bedrijft hij in elk geval in de eerste plaats om ideële redenen. De BHV is lastig, maar de spreker geeft in elk geval toe dat hij te lui is om alternatieven te bedenken. Verfrissend geluid, dat zeker.

Ongekend signaal

De deken gaat niet in op alle sprekers en beperkt zich tot een wat algemene reactie. Misschien had hij anders moeten doen, maar anderzijds is uit de reacties van de

aanwezigen één ding duidelijk: zij willen hoe dan ook in de historie van de Orde een ongekend signaal afgeven.

De moties worden allemaal aangenomen. Een advocaat die kennelijk de voorschriften aan zijn laars heeft gelapt, ziet zijn kans schoon om de deken te vragen de plaatselijke Raden van Toezicht, belast met de uitvoering van de Boekhoudverordening, te verzoeken enige souplesse te betrachten. Guensberg legt netjes uit dat hij daar niet voor voelt, maar de betreffende deken, Eekering uit Rotterdam, bast al van achter uit de zaal dat hij zijn eigen beleid voert. Wat dat beleid zal zijn, laat zich raden.

Wat moet er nu gebeuren? De vergadering van 18 juni heeft geen wetgevende bevoegdheid, zodat de veranderingen uiteindelijk niet anders dan via het College van Afgevaardigden kunnen worden

besproken en, indien daar een meerderheid voor zou bestaan, doorgevoerd. Zover lijkt het nog niet want de BOA is in het College onvoldoende vertegenwoordigd. Dat neemt niet weg dat de AR er verstandig aan doet, zoals overigens de deken zelf tot tweemaal toe bezweert, het signaal niet te negeren. Het moge zo zijn dat de kritiek van de BOA op zakelijke gronden slechts zeer gedeeltelijk hout snijdt, er leeft desondanks een niet te onderschatten gevoel dat de Orde te ver af is komen te staan van een groot deel van de beroepsgroep. n

(advertentie)

FIF 33 ROTTERDAM

SEDERT 1972

Particulier recherchebureau t.b.v. de advocatuur

ervaren
en
gerenommeerd

voor
onderzoeken
in binnen- en
buitenland

Vraag de brochure van ons tariefpakket van diensten:

Correspondentieadres:
Postbus 25250, 3001 HE Rotterdam
Bezoekadres:
Matheneserlaan 266 Rotterdam
telefoon: 010 - 477 33 22
telefax: 010 - 477 08 30
e-mail: info@fif33-rotterdam.nl
internetsite: www.fif33-rotterdam.nl

FIF 33 ROTTERDAM

Is uw sectie nog wel sexy?

HV&PARTNERS

VOOR JURISTEN, VAST OF INTERIM

WWW.ADVOCATENWERK.NL TEL 010 - 240 06 05

Vermaat Advocaten

zoekt:

MEDEWERKER/ GEVORDERDE STAGIAIRE,

**voor de algemene civiele praktijk, met daarnaast
belangstelling voor het asiel- en vreemdelingerecht
en het strafrecht**

Sollicitatiebrieven kunt u bezorgen bij de volgende adressen:

Vermaat Advocaten, c.a.v. advocaat Mr. P. de Boer,
Postbus 71, 2590 AB Barendrecht

De Bond van Ongelukkige Advocaten

Niet alle éénpitters konden zich vinden in de opstelling van de BOA. De redactie ontving de volgende beschouwing.

Gijsbrecht van Amstel
overtuigde éénpitter te Bunnik

De brief die de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten meezent met de uitnodiging voor de extra Ordevergadering, voorspelt al niet veel goeds. Onder de kop 'tweede-ling der advocatuur' wordt vastgesteld dat de kleintjes nog steeds de meerderheid vormen maar dat er inmiddels wel heel grote kantoren zijn ontstaan. Vervolgens wordt vastgesteld dat de organisatie van de Orde onveranderd is en, let op de logica, dat de juridische bedrijven (lees: grote kantoren) sterk oververtegenwoordigd zijn. De volgende denksprong is de niet-onderbouwde veronderstelling dat het werken in groter verband het onmogelijk maakt oog te hebben voor de belangen van kleine kantoren.

Drie inleiders van de BOA zetten deze maandag omstandig uiteen wat er de laatste jaren mis is met de Orde. Als een van de inleiders constateert dat de organen van de Orde inmiddels gevuld worden door het tweede echelon, mag de vraag later op de middag aan de Deken, hoeveel toevoegingszaken hij nu wel de afgelopen tijd heeft behandeld, geen verbazing meer wekken. De inleiders leggen in gespierde taal uit dat je helemaal geen specialist hoeft te zijn om een octrooizaak te winnen, onderstrepen dat de kleine kantoren zulks zijn uit overtuiging en eigen keuze en dat alle onheil waardoor het leven van een echte advocaat wordt verstoord, afkomstig is van de Orde (lees: die verwerpelijke grote bedrijven). Dat het bureau van de Orde in last en tal sneller groeit dan het aantal advocaten wekt logischerwijze verwondering en verontwaardiging en illustreert dat *deze* kleinschalige advocaten iets niet weten, wat iedere

advocaat van een groter kantoor ze kan uitleggen. Of dit gebrek aan inzicht nu bewijst dat 'de grote kantoren' ook niets begrijpen van de kleintjes, weet ik niet.

Na de inleiders wil de Deken blijkbaar de temperatuur van het water wel eens voelen. Hij stelt voor de zaal het woord te geven. Die collega, die later het absolute hoogtepunt van de middag wordt, stelt de Deken voor, eerst te reageren op de inleiders. Overigens, bedoelde collega is een confrère, maar de toonzetting van de middag vereist het consequente gebruik van term voorzitter voor de Deken en collega voor confrère.

Agressief taalgebruik

Na de reactie van de Deken zijn de sprekers uit de zaal aan de beurt. De eerste spreker krijgt niet voldoende respect van de Orde, dus is de Orde niet goed. De tweede spreker heeft wél mee mogen werken aan een radio-interview waaraan ook twee belangrijke advocaten deelnamen, maar is desondanks toch niet gelukkig, in ieder geval niet met de Orde. Als witte raaf volgt dan een spreker die het taalgebruik van de BOA onjuist en agressief vindt. Een zeer lauwwaardig applaus volgt. Een vierde spreker constateert een hoog Calimero-gehalte en een tweedeling: echte advocaten versus niet-echte advocaten. De vijfde spreker is verbluft over het feit dat er ondanks het bestaan van de Orde onwerkbaar regelgeving uit Den Haag komt. De zesde is weer zo'n witte raaf die weinig applaus oogst. De zevende en achtste spreker menen dat regels voor eenieder gelijk dienen te zijn maar toch ook weer niet, waarbij de laatste van deze twee een zwemster met één hand opvoert, kantoren die geen toevoegingszaken behandelen wil beboeten en voor het overige fraudeert met een digitale handtekening. Van de Haagse Deken, de negende spreker, blijft bij dat hij zich liever niet in de rede laat vallen. De tiende spreker licht de positie en werkwijze van het SKiR toe (Steunpunt Kwaliteitstoets in de Rechtsbijstand). Ten slotte vat een elfde spreker samen wat zoveel mensen op deze maandagmiddag zo ongelukkig maakt: 'Waarom

weten we er zo weinig van?' (waarmee zij doelt op dat wat de Orde wel en niet doet en waarom).

Onbekend maakt onbemind. Een gezelschap waarin men ter verduidelijking moet toevoegen dat Von Schmidt auf Altstadt ooit Deken was en waaraan niet duidelijk is dat op het podium de landelijk Deken en de Algemene Raad zitten, loopt blijkbaar de deur niet plat bij Orde-bijeenkomsten en leest zelfs dat blad, dat zonder verhoging van de kantoorkosten tweewekelijks wordt bezorgd, evenmin.

Zwartste bladzij

Dan de topper van de middag, confrère P.S.S. Radhakishun. Zijn betoog en presentatie maken de gehele middag goed. Als alle éénpitters/kleine kantoren het geneuzel zo zouden relativeren, wordt het weer leuk om éénpitter te zijn, ondanks die absurde Boekhoudverordening met het twee-handtekeningen-vereiste. Want laat het duidelijk zijn, deze steen des aanstoots waar het eigenlijk allemaal door begonnen is, is natuurlijk de zwartste bladzijde uit de Ordegeschiedenis. Juist advocaten die dagelijks geconfronteerd worden met steeds slechtere regelgeving, die geen ander doel dient dan politiek onbenul te maskeren, mogen nooit, echt helemaal nooit, zo iets presenteren als deze idiote regeling. Iedere beetje jurist heeft toch geleerd dat men een probleem niet oplost door met niet-werkende regelgeving symptomen te bestijden.

Er zijn nu vier BOA-moties, aangenomen met een meerderheid uit eigen huis. Met minder barricadetaal zou deze Bond met een enigszins onderbouwd redelijk alternatief de hele zaal achter zich hebben gekregen, zelfs die griezels van de grote kantoren die zich deze middag sporadisch in het hol van de leeuw hebben gewaagd. Dat vereist dan wel een positieve benadering en een werkbaar alternatief. Dit laatste heb ik deze zwarte maandagmiddag niet gehoord en helaas zelf ook nog niet gevonden zodat ik voorlopig het hoofd buig voor deze idiote, onuitvoerbare, zinloze regeling.

Advocatuur verliest terrein in juridische dienstverlening

Voor de derde maal in ruim vier jaar tijd heeft de Orde onderzoek laten verrichten naar de tevredenheid van particulieren met juridische dienstverleners. Bedrijven zijn met een ruime voldoende positiever gestemd dan particulieren maar er zijn een paar zorgwekkende trends.

Hans Buskes

Nederlandse Orde van Advocaten

Wie globaal naar het klanttevredenheids-onderzoek van onderzoeksbureau EIM kijkt, kan vaststellen dat er goed nieuws is en slecht nieuws. Advocaten doen het al jaren goed in de zakelijke markt. In 2000 behaalden ze exact dezelfde score als vier jaar daarvoor, namelijk 7,5. Het slechte nieuws is dat advocaten het niet goed doen bij particuliere cliënten. Dat blijkt uit de algemene waardering (7,2), de terugval ten opzichte van het vorige onderzoek (1998: 7,4) en het feit dat de score het laagst is sinds de peiling in 1997. Rond het cijfer was al meteen enig dispuut.

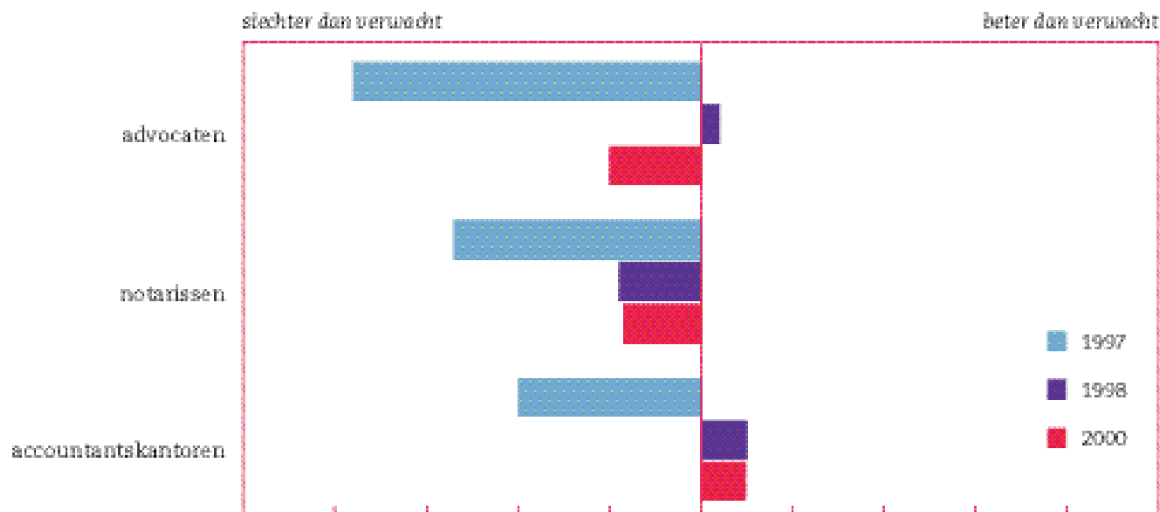
Sprak de landelijk deken, Marek Guensberg, zijn bezorgheid erover uit in het openingscommentaar in dit blad, hetgeen de gratis ochtendkrant *Metro* meteen overnam, de bestuursleden van BOA (Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten) spraken tijdens de Ordevergadering op 18 juni jl. van een ruime voldoende. Ten onrechte. In dit soort onderzoek is een 7 een neutraal cijfer (niet goed en niet slecht) of met de onder-

zoekers van EIM: 'Gemiddelde rapportcijfers rond de zeven en lager zijn een duidelijk signaal dat de dienstverlening op korte termijn moet verbeteren.' Geenszins ruim voldoende dus.

De factoren

Hoe komt dit rapportcijfer tot stand? Advocaten scoren beter dan verwacht op de onderdelen klantvriendelijkheid, deskundigheid en inlevingsvermogen. Waar het prijs-kwaliteitverhouding betreft scoren ze negatief (en dus slechter dan verwacht). Met betrekking tot vlotheid van handelen en snelheid waarmee kosten administratief worden afgehandeld houdt het niet over (de onderzoekers spreken van 'net een voldoende'). Wat verder opvalt is dat advocaten met uitzondering van deskundigheid op alle aspecten lager scoren dan in het vorige onderzoek ('98). Wie nog dieper wil graven naar oorzaken, komt met het EIM-rapport niet veel verder. Mogelijk werkt het imago van advocaten nadelig op de beoordeling. Wat zeker ook meespeelt in vergelij-

Hoe waarden particulieren de prijs-kwaliteitsverhouding in 1997, 1998 en 2000?

king met andere juridische dienstverleners is dat de advocaat doorgaans geen langdurige relatie met cliënten heeft (circa één op de zeven heeft een langdurige relatie van meer dan zes jaar). In het geval van notarissen bijvoorbeeld geeft 40 procent aan een vaste relatie te hebben (en heeft slechts één op de zeven een kortdurende relatie van minder dan 2 jaar). Bij accountants is dat zelfs 83 procent. Notarissen en accountants krijgen een hoger rapportcijfer, respectievelijk 7,4 en 7,6. 'De beste uit de klas' is ook de enige beroepsgroep die op alle onderzochte aspecten beter scoort dan verwacht.

Terreinverlies

Bij het zoeken naar respondenten die voldeden aan de gestelde kenmerken, is een bestand opgebouwd van 360 personen die de afgelopen twee jaar géén juridisch advies hadden ingewonnen. Aan hen heeft EIM vier problemen voorgelegd en gevraagd welke adviseur zij in de arm zouden nemen. Alleen bij een conflict over uitkering of vergunning geniet een advocaat de voorkeur (14 procent). Bij een probleem met de arbeidsovereenkomst is dat de vakbond (24 procent), bij een conflict over geleverde goederen/diensten consumentenorganisaties als de Consumentenbond (26 procent) en bij een huurconflict huurcommissies. In genoemde probleemgevallen (met uitzonde-

Feiten

<i>Onderwerp:</i>	klanttevredenheid gebruikers juridische diensten
<i>Opdrachtgever:</i>	Nederlandse Orde van Advocaten
<i>Onderzoeksbureau:</i>	EIM, Zoetermeer
<i>Doelgroep I:</i>	345 particulieren
<i>Doelgroepenkenmerken:</i>	inkomenscategorie f 40.000 tot f 125.000 en de laatste twee jaar gebruik gemaakt van juridische diensten
<i>Doelgroep II:</i>	459 bedrijven
<i>Kenmerken:</i>	ten minste vijf werknemers en de laatste twee jaar gebruik gemaakt van juridische diensten
<i>Onderzoeksmethode:</i>	telefonisch
<i>Onderzoekperiode:</i>	december 2000 en januari 2001

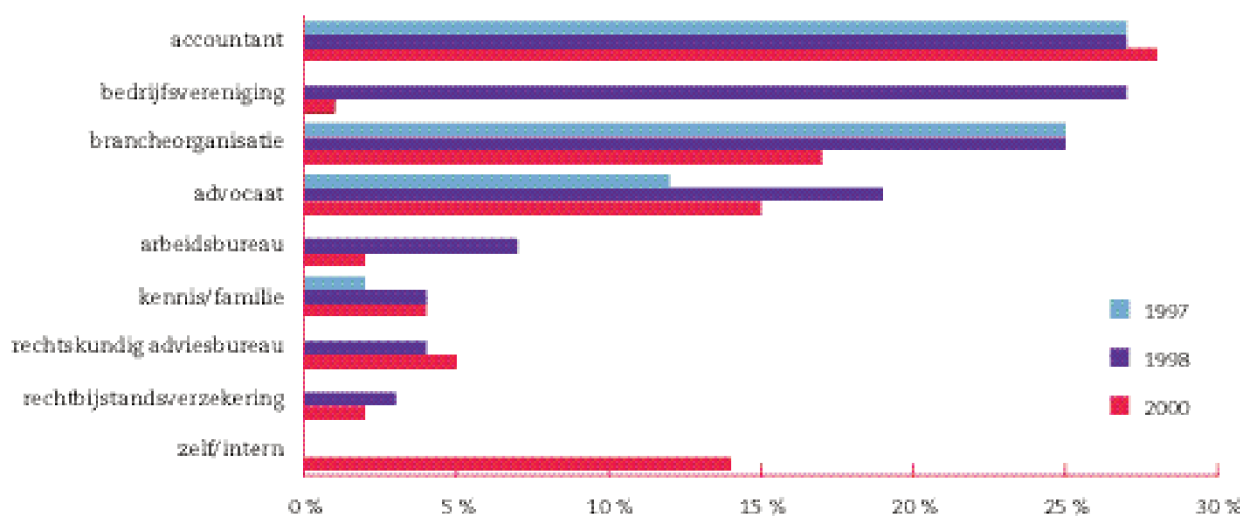
ring van de uitkering/vergunning) is het aandeel van advocaten lager dan 10 procent. Op alle genoemde terreinen is het aandeel van advocaten bovendien afgenomen ten opzichte van de peiling in 1998.

Winst

Wie sombert over de tegenvallende resultaten in de particuliere sector, kan zich laven aan de scores in de zakelijke sector en vaststellen dat het hierboven geopperde verband van de cijfers met de duur van de relatie mogelijk hout snijdt. Bij bedrijven is in 76 procent van de contacten met de advocaat sprake van een vaste relatie. Tweeënzestig procent van de bedrijven

heeft zelfs een relatie van ruim zes jaar. Desondanks mag er ook niet weer te veel optimisme heersen. Dezelfde trends als bij particulieren zijn hier zichtbaar. Ook in de zakelijke sector scoren advocaten goed op inlevingsvermogen, deskundigheid en klantvriendelijkheid, maar slecht op de aspecten vlotheid van handelen, snelheid van declareren en prijs-kwaliteitverhouding. Ook hier zijn dus acties vereist om het rapportcijfer 7.5 bij een volgende ronde vast te houden. Regelmatige klanttevredenheidsonderzoeken en het ondernemen van acties bij afwijkingen ten opzichte van de gewenste scores, zijn het ultieme middel om klanttevredenheid te monitoren en te verbeteren. n

Bij wie gaan bedrijven te rade als ze een vraag hebben op het gebied van het arbeidsrecht?

Bron: EIM-rapport

Conferentie European Criminal Bar Association

Strafrechtadvocaten verruimen horizon in Den Haag

Op 18 en 19 mei jl. kwamen een kleine zeventig strafrechtadvocaten uit twaalf Europese landen in Den Haag bijeen voor de jaarlijkse conferentie van de European Criminal Bar Association (ECBA). Daarbij kwam onder andere aan de orde de Europese witwasrichtlijn, een Europees OM, voordeelontneming en uitleveringsperikelen.

Mischa Wladimiroff
Advocaat te Den Haag
en vice-president ECBA

De ECBA is opgericht¹ met het doel een Europees forum te creëren voor strafrechtadvocaten, werkzaam in de staten binnen de Raad van Europa. Vrij snel daarna werd het oprichtingsbestuur uitgebreid tot een echt Europees bestuur bestaande uit advocaten uit het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Nederland, Griekenland en Italië. De associatie beoogt de horizon van de strafrechtadvocaat door middel van onderlinge kennisuitwisseling te verruimen en streeft ernaar het onderling overleg over Europese ontwikkelingen die voor de strafrechtadvocaat van belang zijn, te bevorderen. De ECBA bereidt zich voor de tegenhanger te worden van Eurojust, het Europese coördinatiebureau van de nationale justitiële instanties. De voertaal binnen de Associatie is Engels.

Meldingsplicht onmogelijk

Na de opening boog de conferentie zich onder leiding van *Prof Guy Stessens* (advocaat te Antwerpen) en *Alan Bruce Beverly* (Europese Commissie) over de vraag of de voorstellen tot aanvulling van de Europese Richtlijn tot bestrijding van witwaspraktijken het beroepsgeheim en het verschoningsrecht van de advocatuur ondermijnen. Bruce Beverly besprak de ontstaansgeschie-

denis van de voorstellen en gaf de huidige stand van zaken weer. Daarbij legde hij vooral het accent op de bedoelingen van de commissie en poogde hij olie op het vuur te gooien door erop te wijzen dat de *core business* van de advocaat, de procesbijstand, buiten schot blijft. De beide presentaties leidde tot een heftige discussie, waarbij direct al helder werd dat er een duidelijke *communis opinio* onder de conferentiegangers bestond over de onmogelijkheid van een meldingsplicht wegens de onverenigbaarheid daarvan met een behoorlijke beroepsuitoefening. Ook bleek dat de vigerende nationale regelgeving nogal wat verschillen vertoont op het punt van de goedloofbaarheid van de betrokkenheid van advocaten bij financiële transacties, waaronder de honorering. Een advocaat uit Griekenland brak een lans voor een beter onderscheid tussen de diensten van een advocaat en die van andere beroepsgroepen, omdat het gebrek aan dat onderscheid de belangrijkste reden lijkt te zijn om de advocaat niet uit te zonderen van de meldingsplicht.

Europees OM?

De tweede lezing werd verzorgd door *Bjorn Blomquist*, voorzitter van Eurojust, het coördinatiebureau in Brussel voor de nationale justitie uit de lidstaten van de Raad van Europa. Dit bureau is pas onlangs opgericht en het functioneert nog in een embryonaal stadium. Het doel van het bureau is de uitvoering van het stelsel van rechtshulpverdragen in Europa beter te laten verlopen. Het is de bedoeling dat het uiteindelijk een soort toezicht gaat uitoefenen op de uitvoering (tempo en kwaliteit) van rechtshulpverzoeken, maar in eerste instantie zal het fungeren als een intermediair tussen de justitiële organen van de lidstaten. Eurojust kan het justitiële complement op Europol worden, alle lidstaten zullen een aanklager naar Eurojust afvaardigen.

Foto: Max Koot Studio

Deelnemers voor het Haagse Vredespaleis, waar de conferentie werd gehouden

Advocaten uit de Benelux en Duitsland waren benieuwd of Eurojust het voorportaal is voor een Europees openbaar ministerie in het kader van de plannen voor een *corpus juris*. Blomquist moest het antwoord daarop schuldig blijven; de zaak lag politiek te gevoelig om over dit onderwerp in het openbaar te spreken. En zo dreigde dit onderwerp een beetje in het luchtledige te eindigen, ware het niet dat de conferentievoorzitter Rock Tansey erop wees dat het bestuur voorbereidingen treft om in Brussel eveneens een coördinatiebureau te openen. Dit leidde tot een levendige discussie hoe dit dan zou moeten. We zullen er nog van horen zodra een goede locatie is gevonden.

Bij de nationale rapportages over actuele ontwikkelingen bleek onder meer dat de strafrechtadvocatuur in Letland nog steeds problemen heeft met de vormgeving van de onafhankelijke beroepsuitoefening en de implementatie van de eisen die de mensenrechtenverdragen aan de nationale wetgeving stellen. Zo wordt bijvoorbeeld de onschuldpresumptie nauwelijks serieus

wel kennis te laten maken met bijzondere zaken of specifieke aspecten van andere rechtsstelsels. Zo hield *Rudie Fortson* (UK) een lezing over het systeem van voordeelontneming in Engeland en Wales en het afwijkende systeem in Schotland. Het was interessant te vernemen hoe de beide systemen onderlinge verschillen vertonen, die onder meer te maken hebben met de verschillen in de beide rechtssystemen. Fortson is een expert op het gebied van voordeelontneming en aan de hand van statistieken toonde hij aan dat de resultaten ondanks de verschillen in systeem toch vergelijkbaar zijn. Voor sommigen was het een verrassing dat men in Groot-Brittannië vindt dat het instrument van voordeelontneming nog te weinig wordt toegepast. Dat gold vooral voor hen bij wie dergelijke wetgeving nog maar zeer onlangs is ingevoerd. In sommige jurisdicties, zoals die van Oost-Europa, bestaan slechts plannen tot invoering van de maatregel van voordeelontneming. Voor mij had de lezing van Fortson de klank van herkenning, want ook bij ons wordt gezegd dat er te weinig aan voordeel-

ik maar al te goed. Een klassiek knelpunt is de uitlevering van de eigen onderdaan. De internationale trend is de eigen onderdaan van de uitlevering niet uit te zonderen, maar in Duitsland is dat niet van een leien dakje gegaan.

Na deze nogal technische lezing, werden we in de middag aangenaam beziggehouden door *Clive Nichols Q.C.* (UK), die destijds als lead counsel bij de zaak Pinochet was betrokken. Op een typisch Engels droge manier vertelde Nichols ons zeer welsprekend over de achter elkaar volgende procedures naar aanleiding van de rechtshulpverzoeken. Hierbij ging het niet alleen om het verzoek van de bekende Spaanse onderzoeksrechter Garzon, maar ook om verzoeken van andere staten. Nieuw voor mij was dat er in wezen drie, in plaats van twee, zaken bij het House of Lords hebben gespeeld. Daarbij was bijzonder interessant hetgeen Nichols vertelde over de achtergrond van de aanleiding voor de laatste beslissing: de betrokkenheid van een van de *Law Lords* bij Amnesty International en de juridische perikelen die met de vraag of een nieuwe behandeling mogelijk zou zijn, samenhangen. De zaak Pinochet is niet alleen van belang voor het internationale recht. Een nieuwe ontwikkeling in het uitleveringsrecht is dat de toelaatbaarheid niet alleen kan worden getoetst (zoals gebruikelijk) aan de hand van het recht ten tijde van de beoordeling, maar ook aan de hand van het recht ten tijde van de gedraging. Voorts zijn de overwegingen van belang op grond waarvan werd geoordeeld dat een en dezelfde instantie – zonder nova – andermaal dezelfde zaak kan beslissen. n

Nationale regels inzake de betrokkenheid van advocaten bij financiële transacties blijken nogal te verschillen

genomen. Op dit punt konden we de spreekster geruststellen; in West-Europa is dit evenmin probleemloos. Zo wees de rapporteur uit Frankrijk erop dat er onlangs in Frankrijk nog wetgeving tot stand is gekomen die beoogt de onschuldpresumptie in het strafprocesrecht te versterken. Tot dusver heeft het accent te veel gelegen op het verkrijgen van een bekentenis, waarbij hij bijvoorbeeld wees op de afgeschafte regel dat de advocaat slechts een eenmalige zeer kortstondige toegang tot zijn gearresteerde cliënt had.

Voordeelontneming

Waar op de eerste dag meestal kwesties worden behandeld die tot discussie leiden, is de tweede dag vooral bestemd om de conferentiegangers zich meer te laten verdiepen in specialistische onderwerpen dan

ontneming wordt gedaan, ofschoon mij de toepassing in Groot-Brittannië draconischer voorkwam dan ons systeem.

Uitleveringsrecht

De morgen werd afgesloten met een lezing over de Duitse uitleveringspraktijk door *Holger Matt* en *Kai Hart-Hönig*, beiden uit Duitsland. In hun bijdrage werd niet alleen een uiteenzetting gegeven van de vrij gecompliceerde regelgeving op dit gebied in het federatieve systeem van Duitsland, maar ook hoe zich dit recht verhoudt tot andere stelsels, zoals dat van *common law* landen. Het interessantste deel vond ik hun bespreking van de jurisprudentie aan de hand van een groot aantal zaken en met name de verhouding tot internationale gerechtelijke instanties, zoals het Joegoslavië Tribunaal. De standaard casus, de zaak Tadić, kende

Noot

Lid worden

Strafrechtadvocaten die geïnteresseerd zijn lid te worden van de ECBA, kunnen zich aanmelden bij de secretaris: Steven Kay Q.C., Gray's Inn, 3 Gray's Inn Square, London WC1R 5AH, United Kingdom, fax +44.207. 520.5607, email clerks@3gis.co.uk.

In het nieuws

(LH)

Geen betaalde rechtshulp door Buro's voor Rechtshulp

De president van de Rechtbank Leeuwarden oordeelde op 14 juni jl. dat de Buro's voor Rechtshulp naast de gefinancierde rechtsbijstand geen betaalde praktijk mogen uitoefenen. Hij besliste dat de subsidiegever, de Raad voor de rechtsbijstand, de beëindiging daarvan terecht als subsidievoorwaarde stelde. De president meende wel dat de korting op de subsidie, maandelijks 50.000 gulden, onvoldoende was gemotiveerd.

Om mensen met een middeninkomen, die sinds 1994 niet meer

voor gefinancierde rechtsbijstand in aanmerking komen, toch te kunnen voorzien van rechtsbijstand, hadden de Stichtingen Rechtsbijstand in Friesland en Drenthe de betaalde praktijk ondergebracht in een Stichting Juridische Dienstverlening. De rechter meende echter dat er sprake was van een personele unie tussen beide organisaties. Bovendien gebruikten beide stichtingen hetzelfde gebouw, dezelfde faciliteiten en dezelfde naam – 'Buro voor Rechtshulp'.

Zie op www.rechtspraak.nl de Elronrs. AB 2154 en AB 2155. (LH)

Presidentiële toespraak

Op 5 juni jl. werd mr. W.K.F. Hangelbroek geïnstalleerd als president van diezelfde Rechtbank Leeuwarden. Hij hield een enthousiasmerende toespraak, waaruit hier enkele passages volgen.

De rechtbank kijkt niet alleen naar de wet maar ook naar rechtsvattingen: 'Daarom zijn wij zijn benieuwd naar de opvattingen over het recht, die bij u leven, en wij hebben belangstelling voor uw mening over het functioneren van de rechtspraak. Legt de rechter duidelijk genoeg aan het publiek uit waarom hij doet wat hij doet? Heeft men de overtuiging dat de rechtbank in een onmisbare maatschappelijke behoefte voorziet, of vindt men misschien dat een gerecht eigenlijk een krachteloos en overbodig instituut is geworden? Wat is anno 2001 nog de symbolische betekenis van een antiek kledingstuk als een toga? Ziet de burger daarin, net zoals wij als rechters zelf geneigd zijn te doen, een symbool van onpartijdigheid, van een onafhankelijkheid oordeel en van de souvereiniteit van het recht? Of neemt de

burger zulke grote woorden tegenwoordig met een even grote korrel zout, omdat hij vindt dat het gezag van de wet zelf is verminderd en daarmee ook de maatschappelijke betekenis van de rechtspraak? Wenst de burger dat de rechter het verminderde gezag van de wet compenseert, en zo ja, hoe zou dat dan moeten? (...)

De rechtbank wenst, dat u er op kunt vertrouwen dat wij uw zaken goed, grondig en zorgvuldig aanpakken. De rechtbank acht het daarbij van belang om uit te spreken, dat wij ons realiseren dat hier verreweg de meeste zaken probleemloos en foutloos worden afgedaan, maar dat de rechtbank ook wel eens een vergissing maakt, en ook wel eens in een zaak een discutabel of zelfs onhoudbaar standpunt inneemt. De rechtbank pretendeert geen volmaaktheid, maar streeft daar wel voortdurend naar, al was het maar om partijen de kosten en de ergernis van een procedure in hoger beroep te besparen. (...)

Aan het eind sprak de nieuwe president ook over de werving van nieuwe medewerkers: 'Wij doen inhoudelijk interessant werk. Ons werk heeft betrekking op emoties, overtuigingen, verhalen en argumenten van mensen, die zeggen dat hun onrecht is aangedaan, en daar willen wij binnen de wettelijke kaders iets aan doen. Dat is ambachtelijk handwerk en geen serieproductie (...). Wij zijn geen politieke instelling en ook geen commercieel bedrijf. Wel is de rechtbank een groeiende organisatie met een uitstekend werkklimaat. Wij zoeken uitbreiding op alle niveau's. De rechtbank zoekt ervaren juristen, die het in zich hebben om rechter te worden, wij zoeken juridische medewerkers, juridisch geschoolde griffiers, administratieve krachten en vele anderen. Bij ons worden fatsoenlijke salarissen betaald, maar de rechtbank zoekt geen "jobhoppers", die op zoek zijn naar het snelste geld. Wij zoeken mensen met interesse voor het algemeen maatschappelijke belang en niet in de eerste plaats voor financieel gewin.'

Daling misdaad stukt in VS

Washington – Aan de gestage daling van de misdaadcijfers in de Verenigde Staten is in het jaar 2000 een abrupt einde gekomen. Ten opzichte van 1999 bleven de statistieken van het Federal Bureau of Investigation (FBI) op hetzelfde niveau steken, nadat ze acht jaar lang consequent tussen de vijf en tien procent waren gezakt. De grote vraag is nu of het huidige niveau kan worden gehandhaafd, of dat het aantal ernstige misdrijven de komende jaren weer zal beginnen te stijgen.

Het jaarlijkse FBI-rapport telt in 17.000 politiedistricten het aantal moorden, verkrachtingen, berovingen, geweldplegingen, inbraken en diefstallen. Overtredingen van de opiumwetten tellen niet mee.

Terwijl het aantal arrestaties voor moorden en inbraken licht daalde, steeg het aantal arrestaties voor verkrachting en autodiefstallen. Tegenover een daling van de misdaad in de grootste steden

en het platteland stond een stijging in buitenwijken en kleine steden. Het oosten en midden van het land werden veiliger, terwijl in het zuiden en westen de misdaad toenam.

De afwezigheid van een duidelijk patroon maakt het deskundigen onmogelijk een trend voor de toekomst te ontwaren. Maar het gegeven dat recordaantallen gedetineerden de komende jaren weer op vrije voeten zullen komen, zonder dat aan hun herintegratie veel aandacht is geschonken, stemt sommigen pessimistisch.

Sinds het begin van de jaren negentig zijn de Amerikaanse misdaadcijfers gedaald tot het niveau van de jaren zestig. Hoewel de verantwoordelijkheid voor deze ontwikkeling inmiddels door velen persoonlijk is opgeëist, droegen waarschijnlijk vele factoren aan de spectaculaire daling bij, zoals demografische veranderingen, lange gevangenisstraffen, beter politiewerk, aanscherping van wapenwetten, een lage werkloosheid en het einde van een epidemie van crack-gebruikers. (Peter Vermij)

In het nieuws

Europees kampioenschap voor advocaten

Amsterdam viert feest na afloop van de finale

Van 31 mei tot en met 4 juni 2001 werd in Amsterdam voor het eerst het Europees kampioenschap voetbal voor advocaten (EFL 2001) gehouden. Aan het evenement namen twaalf Europese balies deel. De wedstrijden vonden plaats in het Olympisch Stadion en op de velden van de Amsterdamse hoofdstedelijke voetbalverenigingen AFC en RAP. Winnaar werd de Amsterdamse balie. Via een 0-0 gelijkspel tegen

London, een 5-0 zege op Edinburgh en een 3-0 overwinning op Istanbul behaalden de Amsterdammers de eindstrijd. In de finale bleek Frankfurt niet bij machte het spel van de Amsterdamse balie bij te benen. De 2-0 zege was een magere afspiegeling van de werkelijke krachtsverhouding.

De einduitslag van het toernooi waarvan Schut & Grosheide hoofdsponsor was: 1. Amsterdam 2. Frankfurt 3. Geneve 4. Istanbul 5. London 6. Den Haag 7. Parijs 8. Arnhem 9. Edinburgh 10. Izmir 11. Luxemburg 12. Luik. Voor verdere informatie: www.efl2001.nl.

Trainer Jan op de Weegh wisselt Ken Watanabe voor Dave Dirks

Aanvoerder van Amsterdam, Van der Marel, wenst de van Frankfurt een goede wedstrijd

Guus Overgoor kijkt geblesseerd toe

De openingswedstrijd in het Olympisch Stadion: Amsterdam (wit) – London, 0-0.

De bijzondere zaak van...

Advocaten ontmoeten kleurrijke personen en komen in bizarre situaties terecht. Bijna iedereen kent wel bijzondere voorvallen die tot nadenken stemmen of gewoon vermakelijk zijn. Frida Dietiker beschouwde de kosten voor een kind uit ongewenste zwangerschap als vermogensschade, en de Hoge Raad gaf haar gelijk.

Jan Pieter Nepveu
freelance journalist

Opmerkelijke zaken beginnen dikwijls buiten de Randstad op kleine kantoren. Toen in 1997 de Hoge Raad de kosten van de opvoeding van een kind aanmerkte als vermogensschade (*NJ* 1999, 145 'Wrongful birth'), was dat te danken aan de inspanningen van Dietiker & de Vries advocaten in Wolvega, plaatselijk bekend als 'het enige advocatenkantoor in Weststellingwerf'.

Bij Frida Dietiker (64) in het pand aan de provinciale weg naar Steenwijk meldde zich in 1987 een moeder van twee kinderen. Zij was ongewenst opnieuw zwanger geworden nadat een gynaecoloog had vergeeten een spiraal terug te plaatsen. De vrouw wilde om financiële redenen heel bewust geen kinderen meer. Haar man had een chronische ziekte, verdiende als arbeidsongeschikte geen geld, wilde niet voor de kinderen zorgen en stak in de huishouding geen poot uit.

De gynaecoloog gaf zijn vergissing meteen toe. Toen het derde kind gezond geboren werd, vorderde de vrouw dan ook smartengeld, en schadevergoeding voor de opvoeding en gederfd inkomen. Het was al snel een principiële kwestie. 'We hadden afgesproken dat we als het nodig was in hoger beroep en in cassatie zouden gaan', zegt Dietiker. Het Clara Wichmann Instituut stelde zich garant voor de proceskosten. 'Dat gaf mij een rustig gevoel.'

Recht en moraal raakten in deze proce-

Frida Dietiker

Advocaat en ongewenste zwangerschap

Eigen foto

Frida Dietiker: 'Veel mensen reageerden met afgekloven argumenten uit de negentiende eeuw'

dure volgens Dietiker met elkaar verward. De rechtbank en met name het hof in Leeuwarden wezen de belangrijkste voordeelingen af. Het hof meende dat de kosten van opvoeding en verzorging voortvloeiden uit de natuurlijke plichten van de ouders en daarom hier geen schade vormden in de zin van het vermogensrecht. Kennelijk mag een kind geen schadepost zijn. Als Dietiker één ding heeft gemerkt, dan is het hoeveel mensen reageerden met 'afgekloven argumenten uit de negentiende eeuw'. Dietiker: 'Als ze me aankijken zie ik het al: de "heren" en ook veel vrouwen hebben angst dat het ideaalbeeld verstoord wordt van een gezin met ouders en kinderen die altijd om elkaar geven. Terwijl de werkelijkheid door de eeuwen heen vaak toch een heel andere is geweest.'

Bij een ongewenste zwangerschap speelt de moraal een te grote rol en zijn de juridische argumenten niet meer zuiver. 'Als je gaat zeggen: er is geen schade want o wat zijn we blij met elk kind dat geboren wordt, dan denk ik: voor juristen is dat iets

wat niet hoort. Was per ongeluk haar been eraf gehaald in het ziekenhuis, dan was de schade gewoon berekend en uitgekeerd. Maar nu ze zwanger is geworden en haar leven heeft moeten bijstellen, mogen inkomstenderving en extra opvoedingskosten geen schade zijn.'

In cassatie hadden Dietiker en haar cliënt meer succes. De Hoge Raad erkende de vermogensschade die voortvloeide uit de geboorte van het kind. De arts was aansprakelijk voor de kosten van verzorging en opvoeding van het kind, en voor de inkomstenderving van de vrouw, die na de bevalling lange tijd niet kon werken.

Overigens werd alleen de vermogensschade erkend. Van immateriële schade door de geboorte van het kind wilde de Hoge Raad (nog?) niet weten. De vordering van smartengeld is dus niet toegewezen. 'De smart die je voelt moet je maar wegstrepen tegen het geluk dat een kind ook blijkt te brengen', zegt Dietiker. 'Ik vind het juridisch niet juist, maar alla, ik kan daarmee leven.'

legal people

**search & selectie
van juristen**

*Legal People benaddekt
advocaten, (kandidaat-)
notarissen, fiscalisten en
bedrijfsjuristen.*

*Legal People vervult ook
functies op interim basis.*

*Legal People richt zich op
hoogwaardige functies binnen
de advocatuur, het notariaat,
de financiële dienstverlening,
handel en industrie.*

*Legal People richt zich
uitsluitend op juristen met
3 jaar of meer ervaring
en voortreffelijke kwaliteiten,
zowel in vakinhoudelijke
als in relationele zin.*

*Legal People hanteert de
navolgende principes:*

- absolute discretie en vertrouwelijk advies naar individuele belangstellenden
- objectieve voorlichting en advies aan bedrijven/opdrachtgevers
- onafhankelijke opstelling
- doorgronding van zowel specifieke bedrijfscultuur als individuele eigenschappen is essentieel voor succes
- de zorgvuldige procedure dient ook vlot te zijn

*Vanzelfsprekend staat de
vacature open voor zowel
mannen als vrouwen.*

*Legal People conformeert zich aan de
Privacy Code OAVS en de
voorwaarden verbonden aan haar
registrering voor arbeidsbemiddeling:
ORA/A 91.0482.*

*Legal People
World Trade Center
Postbus 30182
3001 DD Rotterdam
010 - 405 13 30*

www.legalpeople.nl

Onze opdrachtgever is meer dan een modern en voraanstaand advocaten- en notarissenkantoor. Anders dan bij sommige andere grote advocaten- en notarissenkantoren is het al jaren vanzelfsprekend dat bij het behandelen van zaken gespecialiseerde professionals van verschillende disciplines nauw samenwerken. Sterke nationale en internationale samenwerkingsverbanden geven de mogelijkheid om op hoog niveau geïntegreerde oplossingen te bieden voor ingewikkelde vraagstukken.

De verschillende vestigingen hebben een menselijke maat. De dagelijkse werkomgeving wordt dan ook gekarakteriseerd door korte lijnen en een informele sfeer waar de medewerkers oprechte interesse hebben in elkaar.

De gecombineerde sectie vastgoed, bestuurs- en milieurecht begint steeds meer vorm te krijgen. In Nederland is tot op heden nog geen partner werkzaam binnen deze sectie. Gezien de strategie van het kantoor, het potentieel aan hoogwaardig werk en de leergierigheid van de wél aanwezige stagiaires en medewerkers is een krachtige specialist als direct-entry partner welkom.

Advocaat-Partner Vastgoed, Bestuurs- en Milieurecht

Professionele aanvoerder

Amsterdam/Utrecht

De advocaten binnen de sectie vastgoed, bestuurs- en milieurecht opereren op een breed terrein waarbij ieder een of meerdere aandachtsgebieden heeft. Belangrijke aandachtsgebieden zijn: projectontwikkeling, publiek-private samenwerkingen, aanbestedingsrecht, bouwrecht (met name contractueel, niet-zo zeer procedureel), huurrecht, bestuursrecht en milieurecht. Er wordt nauw samengewerkt met andere advocaten, (kandidaat-) notarissen en professionals uit andere disciplines. De gezochte partner drukt een belangrijke stempel op de verdere opbouw en uitbouw van de sectie.

Het profiel

- minimaal 10 jaar relevante werkervaring
- langdurige specialistische en hoogstaande ervaring met tenminste vier van de hiervoor genoemde aandachtsgebieden
- een inspirerende en krachtige [op]leider die graag en zonder onnodige pretenties werkt aan de verdere expansie van de sectie

De propositie

- unieke partnerpositie waar u als eerste partner nadrukkelijk uw stempel kan gaan drukken op de vastgoed, bestuurs- en milieurecht praktijk
- kantoor met goede reputatie, gemotiveerde juristen en uitstekende faciliteiten
- succesvolle nationale en internationale samenwerkingsverbanden die niet alleen de kwaliteit van de geleverde diensten sterk ten goede komen maar ook zorgen voor een inspirerende en internationaal georiënteerde werkomgeving

Uw reactie

Indien u geïnteresseerd bent in bovengenoemde vacature, nodigen wij u uit contact op te nemen met mr Michiel H. van Straaten. U kunt hem bellen (010 - 405 13 30), mailen (mvvanstraaten@legalpeople.nl) of schrijven (Legal People, World Trade Center, Postbus 30182, 3001 DD Rotterdam).

Iks ging weer eens pleiten

Leo van Osch

X had zich jaren niet in kabinet van de RC vertoond en kende niemand meer van naam of gezicht.

De inmiddels nog verder vergeelde poster van de arenlezers van Millet hing nog op dezelfde plaats halverwege het trappenhuis van de catacomben van de rechtbank, en van vroeger wist hij dat hij dan nog één trapje naar beneden moest om in het cellenblok te komen, waar hij zijn cliënt op ging zoeken alvorens deze zou worden voorgeleid voor de rechter-commissaris.

Zijn cliënt zat nog bij de vrouwelijke officier van justitie, bij wie X in de rechtszaal onder het strenge zwart van haar toga een keer pumps met stiletto-achtige hakken had ontwaard; een Meesteres als het ware. Haar uitdossing had dramatische gevolgen gehad voor zijn pleidooi.

In afwachting van zijn cliënt bladerde X door het proces-verbaal dat verhaalde van licht onzedelijke handelingen. Het viel allemaal reuze mee, meende X; jammer alleen dat er nog een onderzoeksgrond lag verscholen in de vorm van een ophanden zijnd verhoor van een buurmeisje in een speciale verhoorstudio. Toen zijn cliënt terugkwam bereidde hij hem alvast voor op een langer verblijf op het politiebureau, en ging toen naar boven.

Toen X de rechtszaal binnenkwam gooide de RC net vanuit zijn stoel een propje papier naar een prullenbak in de hoek van de kamer.

'Ja, hij had basketbal gespeeld vroeger', antwoordde de RC op een vraag van X. De RC leek niet alleen qua uiterlijk een jonge uitgave van Louis van Gaal, ook in de wat stijve en neerbuigende wijze waarop hij even later zijn cliënt ondervroeg deed de man hem denken aan de voetbalcoach op een persconferentie.

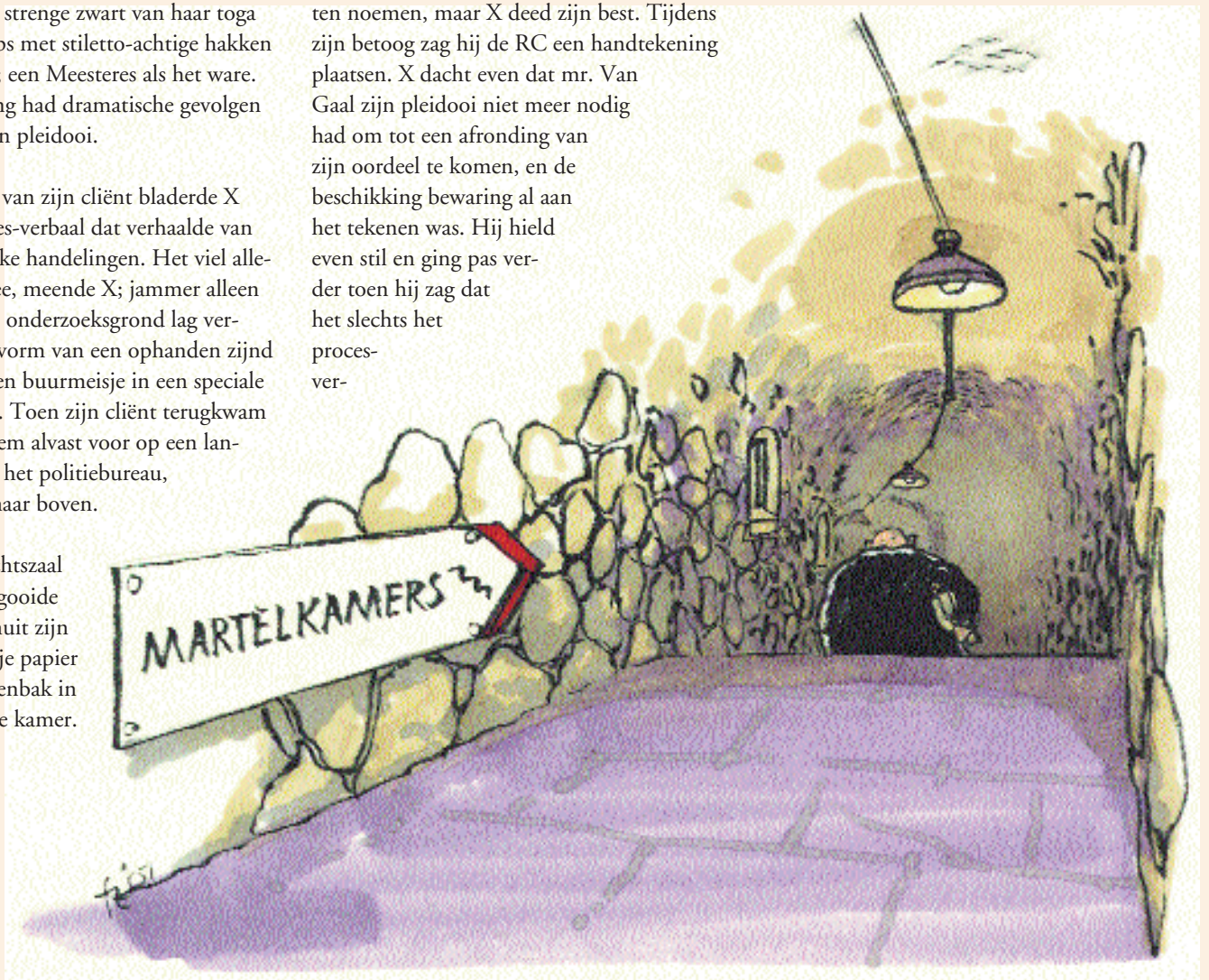
Het schoot hem te binnen dat hij mr. Van Gaal eerder als politierechter had meege maakt en prompt een hoop herrie met hem had gekregen. X zuchtte even: dat beloofde weinig goeds.

Pleiten bij de RC kon je niet echt pleiten noemen, maar X deed zijn best. Tijdens zijn betoog zag hij de RC een handtekening plaatsen. X dacht even dat mr. Van Gaal zijn pleidooi niet meer nodig had om tot een afronding van zijn oordeel te komen, en de beschikking bewaring al aan het tekenen was. Hij hield even stil en ging pas verder toen hij zag dat het slechts het proces-ver-

baal van de zitting was dat van een handtekening werd voorzien.

Het eindresultaat was dat de bewaring werd verleend, compleet met onderzoeksgrond en – volslagen onzinnig – recidivegevaar. Terwijl zijn cliënt alweer werd afgevoerd richting arenlezers mompelde X dat hij hem nog wel zou opzoeken. Zijn cliënt reageerde niet meer. X wisselde nog enige woorden met de RC. Hij wist weer precies waarom hij zich jaren niet had vertoond: het had hoegenaamd niets met recht te maken. In het kabinet van de RC heerste slechts de angst om een moedige beslissing te nemen.

n

Orde-nieuws

Onverwachte vrijlating Tunesische advocaat Hosni

De slechte omstandigheden waaronder advocaten in Tunesië hun werk moeten doen is een terugkerend thema in deze rubriek. Advocaten zijn in Tunesië vaak het mikpunt van geweld en intimidatie door de autoriteiten. In Advocatenblad nr. 9 vroeg de Stichting Advocaten voor Advocaten aandacht voor de nijpende situatie van Nejb Hosni, een vooraanstaand mensenrechtenadvocaat en een van de oprichters van de Nationale Raad voor de Vrijheden in Tunesië (Conseil national pour les libertés en Tunisie, CNLT). Hosni werd, net als andere Tunesische advocaten, de afgelopen jaren meermalen bedreigd en vervolgd vanwege zijn professionele inzet voor mensenrechten. Onder andere werd hem verboden de stad Tunis te verlaten en werd zijn paspoort afgenomen. In december vorig jaar werd Hosni voor twee weken gevangengezet omdat hij zich niet had gehouden aan een arbitrair opgelegde schorsing van vijf jaar voor uitoefening van zijn beroep. Eerder dat jaar had de Tunesische Orde van Advocaten, de enige instantie die advocaten kan schorsen, bevestigd dat Hosni nooit was geschorst en dat hij gerechtigd was zijn beroep uit te oefenen. Aan het eind van het jaar zat Hosni echter nog steeds gevangen en kreeg hij bovendien te verstaan dat hij ook nog de resterende vijfentwintig maanden van een achtjarige gevangenisstraf moest uitzitten die hem in 1996 was opgelegd op grond van een verzonnen aanklacht van 'vervalsing'. Tegen de executie van deze straf was in 1996 nationaal en internationaal met succes protest aangetekend omdat met bewijs was geknoeid. Doordat de vijfentwintig maanden alsnog ten uitvoer werd gelegd bleef Hosni gevangen.

Diverse organisaties hebben zich ingezet voor de advocaten in Tunesië in het algemeen. Samen met, onder andere, Amnesty International en Human Rights Watch financierde de Stichting Advocaten voor Advocaten waarnemersmissies naar processen tegen advocaten in Tunesië. Verder stuurden verschillende organisaties brieven naar de Tunesische autoriteiten, de Europese Unie en diverse nationale regeringen met het doel Tunesië tot naleving van de mensenrechtenverdragen te bewegen, met speciale aandacht voor de

Advocaten voor Advocaten

mensenrechtenbepalingen in het EU/Tunesië Associatie-akkoord. Diverse acties richtten zich speciaal op de nijpende situatie van Nejb Hosni. De Commission Défense de la Défense van de Avocats Européens Démocrates (coördinator mr. Hans Gaasbeek te Haarlem) en de Belgische Avocats sans Frontières riepen de Nederlandse en Belgische advocaten op om op 22 januari 2001 in toga bij de Tunesische ambassade te Brussel respectievelijk het consulaat te Den Haag te demonstreren voor de vrijlating van Hosni. Tevens werd door een aantal advocatenorganisaties een internationaal comité voor de bevrijding van Hosni opgericht. Amnesty International erkende Hosni als gewetensgevangene en spande zich zeer in voor zijn vrijlating. Al deze activiteiten culmineerden in diverse manifestaties in Genève, Parijs, Quebec, Tunis en Kef op zaterdag 28 april 2001, uitgeroepen tot dag van internationale solidariteit met Hosni.

Na vijf maanden gevangenschap werd Nejb Hosni op 12 mei jl. vrijgelaten uit de El-Kef-gevangenis nadat de Tunesische president Benali hem gratie had verleend. Het volgende citaat komt uit de bedankbrief van Hosni

bedoeld voor alle ondersteunende advocaten in binnen- en buitenland:

'Ik dank jullie oneindig en uit de grond van mijn hart voor het feit dat jullie mij gesteund hebben en omringd met jullie sympathie en voor het feit dat jullie mij uiteindelijk hebben gered [...].'

De Stichting Advocaten voor Advocaten blijft zeer bezorgd over de voortdurende intimidatie van mensenrechtenadvocaten in Tunesië en zal er bij de autoriteiten op blijven aandringen hun internationale verplichtingen na te komen en de onafhankelijkheid van de advocatuur te respecteren.

Voor meer informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u contact opnemen met het secretariaat: Nicola Jägers, Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht, tel. 030-2538407/8033, fax: 030-2537168, N.Jagers@law.uu.nl.

Agenda

International corruption 2001

The American Bar Association section of international law and practice and the Council of the Bars and law societies of the European Community present the fourth annual symposium on the implementation of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) Convention on combatting bribery of foreign public officials in international business transactions and developments in money laundering and bank secrecy laws: at the college of Europe, Bruges, Belgium, September 20 and 21, 2001.

The Convention obligates the signatories to adopt legislation making it a crime to bribe government officials in connection with international business transactions. Many OECD members and a number of other countries have already adopted legislation implementing the Convention's prohibitions, and others are moving toward that goal. The adoption of laws implementing the Convention has created new challenges for companies in those countries and will most certainly impact upon how all companies conduct business internationally. The Convention's passage and entry into force reflects the unprecedented attention that has recently been directed to the issue of public bribery and the growing level of interest in multilateral efforts to fight international corruption and money laundering. These developments make it imperative for corporate executives and corporate lawyers, the banking community and government officials to understand the Convention and parallel initiatives and their implications.

The symposium will again bring together experts on the OECD Convention and other anticorruption initiatives and will feature speakers from around the world to examine the issues raised by the adoption of the Convention in both a business and government context. In addition, senior in-house attorneys from companies that are leaders in international business will discuss their companies' response to the Convention. This year's symposium will include greater emphasis on money laundering and bank secrecy laws, together with enforcement activities, and cooperation between governments and referrals.

Information: ABA Section of International Law and Practice Bruges 2001, 740 15th Street NW, Washington, DC 20005, USA, telephone: 202 662-1727, fax 202 662-1669.

IE-unlimited

Ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan zal Ars Aequi op 19 oktober een congres organiseren onder de titel: 'IE-unlimited, de onstuitbare opmars van het intellectuele-eigendomsrecht'. Tijdens het congres zal aandacht worden besteed aan het auteursrecht, het nieuwe databankenrecht en het octrooirecht. Ook de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van ICT en de mogelijke juridische gevolgen zullen worden besproken. Een forum zal debatteren over de (on)wenselijkheid van verdere expansie van het intellectuele-eigendomsrecht. *Informatie:* FBU-congresbureau, mevrouw Hoogendoorn, Antwoordnummer 8441, 3500 VW Utrecht, fax 030-2535851, e-mail: congres@fbu.uu.nl. *Prijs:* f 500, studenten f 35.

Grenzen aan zekerheid

Op vrijdagmiddag 23 november wordt het Insolad-lustrumcongres gehouden. Tijdens dit congres zullen de heren mr. J. van Oven, prof. mr. W. Sniijders, prof. mr. J.B.M. Vranken en prof. mr. W.J. Zwolve reageren op artikelen uit de gelijknamige bundel *Grenzen aan zekerheid*. *Locatie:* Mecc, Maastricht. *Informatie:* Centrum voor Postdoctoraal Onderwijs, Bureau Symposia, Postbus 10520, 6500 MB Nijmegen, tel. 024-3612256, fax 024-3611733, e-mail: symposia@cpo.kun.nl. *Prijs:* f 350 voor (asp.-)leden van Insolad, f 550 voor andere belangstellenden.

Bronnen van IPR

Op vrijdag 31 augustus 2001 neemt prof. mr. A.V.M. Struycken afscheid als hoogleraar IPR aan de Katholieke Universiteit Nijmegen wegens het bereiken van de pensioenplichtige leeftijd. Ter gelegenheid hiervan wordt voorafgaande aan zijn rede een symposium gehouden over het thema 'Bronnen van IPR'. Sprekers zullen zijn onder anderen mr. W. Haak, president Hoge Raad der Nederlanden en mr. A. Hammerstein, raadsheer in de Hoge Raad. *Informatie:* CPO Bureau Symposia, Postbus 10520, 6500 MB Nijmegen, tel. 024-3612256, fax 024-3611733, e-mail: symposia@cpo.kun.nl.

VAN DE ORDE

Personalia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN
PROCUREUR

Bemoski, mr. F.E., Prinses Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-5414646, fax 5419452, e-mail frederik.bemoski@nautadutilh.com

Breugel, mw. mr. J. van, Prinses Irenestraat 59 (1077 WV) postbus 7113 (1007 JC) Amsterdam, tel. 020-5414583, fax 5414509

Edema-Spaans, mw. mr. R.H., Bloemendalstraat 7 (8011 PJ) postbus 1182 (8001 BD) Zwolle, tel. 038-4272020, fax 4272021

Fenijn, mw. mr. A.W.C., Rouansekaai 35-37 (4331 HB) postbus 240 (4330 AE) Middelburg, tel. 0118-635365, fax 636178

Francovich, mr. S.G., Drentestraat 20 (1083 HK) postbus 7925 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-5497373, fax 6429013

Gommer, mr. J.T., (Gommer & Partners Pensioen Advocaten B.V.) Koningshoeven 63 (5018 AA) postbus 265 (5000 AG) Tilburg, tel. 013-5070740, fax 5433949, e-mail theogommer@gommeradvocaten.nl

Haalebos, mw. mr. M., Droogbak 1a (1013 GE) postbus 251 (1000 AG) Amsterdam, tel. 020-719156, fax 719999, e-mail merel.haalebos@cliffordchance.com

Horrevorst, mw. mr. C.C., De Laïressestraat 133 (1075 HJ) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 6789589, e-mail horrevorst@van-dooorne.com

Kamp, mr. M.J.P., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240000, fax 4148444

Klomp, mr. R.J.Q., Strawinskyklaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460606, fax 5460123

Koch, mw. mr. M.J.H., Prof. Cobbenhagenlaan 75 (5037 DB) postbus 414 (5000 AK) Tilburg, tel. 013-4668861, fax 4668863, e-mail m.koch@devoort.nl

Koeveringe-Dekker, mw. mr. J.M. van, Vrijlandstraat 33/E (4337 EA) postbus 132 (4330 AC) Middelburg, tel. 0118-623719, fax 638347, e-mail vankoeveringeadvocaten@zeelandnet.nl

Köse, mr. E., Randweg 68 (3074 BR) Rotterdam, tel. 010-4328887, fax 4327608

Limberger, mr. W.M., Eekwal 4 (8011 LD) postbus 1232 (8001 BE) Zwolle, tel. 038-4215221, fax 4218190, e-mail limberger@steinadvocaten.nl

Littink, mw. mr. H.G.M., Van Swietenlaan 29 (9728 NX) postbus 1100 (9701 BC) Groningen, tel. 050-5214333, fax 5258850

Moussault, mw. mr. M., Bloemendalstraat 7 (8011 PJ) postbus 1182 (8001 BD) Zwolle, tel. 038-4272020, fax 4272021

Schoorl, mr. G.M., Van Boshuizenstraat 12 (1083 BA) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 6464966

Spiertz, mr. C.L.J.A., Mooksebaan 2A (6562 ZS) postbus 12 (6562 AA) Groesbeek, tel. 024-3972811, fax 3974739

Spijk, mr. J.J., Buitenruststraat 14 (4337 EH) postbus 616 (4330 AP) Middelburg, tel. 0118-623655, fax 625179

Thuis, mw. mr. D.L.M., Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2240708, fax 2240011

Tjauw-Foe, mw. mr. C.T., Vondelstraat 89 (1054 GM) Amsterdam, tel. 020-6166676, fax 6185246

Visser, mr. D., Randstad 22-119 (1316 BW) postbus 1462 (1300 BL) Almere,

tel. 036-5405020, fax 5306646

Westervaaider, mw. mr. M.L., Oude Ebbingestraat 91 (9712 HG) postbus 1658 (9701 BR) Groningen, tel. 050-3140640, fax 3144672, e-mail m.i.westervaaider@dorhout.nl

PRAKTIJK NEERGELEGD

Asselbergs, mr. E.J.C. (Eindhoven) 18.12.2000

Boon, mw. mr. Y. (Rotterdam) 1.5.2001

Bosch-van de Sande, mw. mr. S.A.M.L. van den (Etten-Leur) 1.4.2001

Bosscher, mr. A.H.J. (Groningen) 11.5.2001

Bulten, mw. mr. C.D.J. (Zutphen) 1.6.2001

Dinter, mr. G.J.A. van (Roermond) 10.4.2001

Goor, mr. F.J.A. van (Drachten) 1.10.2000

Haeften, jkvr. mr. G.J.J.A. van (Den Haag) 1.5.2001

Hollander, mr. N. (Groningen) 12.3.2001

Kerkhof, mw. mr. A.M.J.A. van de (Eindhoven) 14.5.2001

Meijer, mr. B. (Utrecht) 1.5.2001

Oudman, mr. J. (Emmen) 1.4.2001

Roovers, mr. N. (Roosendaal) 9.4.2001

Schaminée, mr. J.W.M.T. (Venray) 20.4.2001

Vermeulen, mr. O. (Dordrecht) 18.5.2001

Vermolen, mr. A.J.R.M. (Haarlem) 31.12.2000

OVERLEDEN

Mr. L.F. Kleyn (Den Haag) 1.5.2001

KANTOORVERPLAATSING

Bennebroek, mw. mr. S.T. (Rotterdam): Nederlandse Spoorwegen, Laan van Puntenburg 100 (3511 ER) postbus 2812 (3500 GV) Utrecht, tel. 030-2354263, fax 2357700

Best, mw. mr. P.W. de (Rotterdam): Boschdijk 15 (5612 HA) postbus 666 (5600 AR) Eindhoven, tel. 040-2977331, fax 2433033, e-mail pdebest@akd.nl

Bethlem, mw. mr. Ch.E. (Rotterdam): Hoogoorddreef 5 (1101 BA) postbus 12166 (1100 AD) Amsterdam, tel. 020-5650400, fax 5650411, e-mail bethlem@theoffice.nl

Bloem, mr. G. (Amstelveen): Parkstraat 20 (2514 JK) postbus 79 (2501 CB) Den Haag, tel. 06-53512345, fax 070-3025820

Bomhof, mw. mr. M.J. (Zwolle): Statenlaan 55 (5223 LA) postbus 1714 (5200 BT) Den Bosch, tel. 073-6927715, fax 6927691, e-mail m.bomhof@banningderuijter.com

Cairo, mr. R.A.: Sumatrakade 327-329 (1019 PL) Amsterdam, tel. 020-5091180, fax 5091188, e-mail cairo@senzadvocaten.org

Claes-Gehlen, mw. mr. B.A.J. (Amsterdam): Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 2172700, e-mail bclaes@houthoff.nl

Considine Advocaten (Mrs. J.A.F. Considine en M.J. op 't Ende): Voorstraat 114 (3231 BK) postbus 84 (3230 AB) Brielle, tel. 0181-410699, fax 410518

Conway, mr. S.C. (Amsterdam): K.P. van der Mandelelaan 120 (3062 MB) postbus 4121 (3006 AC) Rotterdam, tel. 010-2425400, fax 2425450, e-mail conway.shawn@kpmg.nl

Dooren, mr. M.M.H. van (Eindhoven): Weena 750 (3014 DA) postbus 1110 (3000 BC) Rotterdam, tel. 010-2440000, fax 4148444

Drykoningen, mr. F.J.M. (Schijndel): Zuidkade 6 (5462 CD) postbus 92 (5460 AB) Veghel, tel. 0413-311777, fax 367865

Friedman, mr. M.I. (Amsterdam): 1, Avenue Franklin D. Roosevelt, 75008 Parijs, Frankrijk, tel. 0033-149539125, fax 149539429

Goorts, mw. mr. G.R.A.G. (Roermond): Lakegerk 9 (5751 KG) postbus 41 (5750 AA) Deurne, tel. 0493-352070, fax 352071

Holthe tot Echten, Jhr. mr. R.O.N. van (Amsterdam): Voorstraat 2 (3633 BA) Vreeland, tel. 0294-210333, fax 230553, e-mail holthe@oostwaard.com

Hurk, mw. mr. H.M.J. van den (Waalre): Gommer & Partners Pensioen Advocaten B.V., Koningshoeven 63 (5018 AA) postbus 265 (5000 AG) Tilburg, tel. 013-5070740, fax 5433949, e-mail hennylvandenhurk@gommeradvocaten.nl

Kampschreur, mw. mr. P.J.E. (Utrecht): Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246166, fax 4129939, e-mail patricia.kampschreur@loyensloeff.com

Katwijk-Rutgers, mw. mr. J.E. van: Onstein 32 (1082 KL) Amsterdam, tel. 020-6717625, fax 6791867

Klein Meuleman, mr. W.H. (Spijkenisse): Rodezand 34 (3011 AN) postbus 19027 (3001 BA) Rotterdam, tel. 010-4132415, fax 4048533

Koning, mw. mr. P.J.M.: Frederiksplein 42 (1017 XN) postbus 545 (1000 AM) Amsterdam, tel. 020-5533600, fax 5533777

Kuijjer, mr. C.P. (Gouda): Prospectief Advies bv, Schapedrif 91 (3371 JJ) postbus 209 (3370 AE) Hardinxveld-Giessendam, tel. 0184-676470, fax 676479, e-mail info@adv-stap.nl

Laeyendecker, mw. mr. A.P.M.A. (Nuland): Advocatenkantoor Laeyendecker, Thorbeckestraat 100 (5344 SP) Oss, tel. 0412-475333, fax 475330

Lamme, mr. P.A.L.C. (Leiden): Bissessor & Lamme, Grotewaard 1 (2716 XP) Zoetermeer, tel. 079-3521516, fax 3521982

Leijendekker Advocaten (Mrs. J.L.J. Leijendekker en L.M. Bongers) Oeverstraat 34 (3961 AN) postbus 162 (3960 BD) Wijk bij Duurstede, tel. 0343-572157, fax 574622, e-mail j.l.j.leijendekker@leijendekker.nl en/of l.m.bongers@leijendekker.nl

Nieuwenhuis, mr. G. (Leiden): Rijnsburgerweg 106 (2231 AG) postbus 297 (2230 AG) Rijnsburg, tel. 071-4029311, fax 4030779, e-mail ruijter@xs4all.nl

Oosten, mr. G.J. van: Damrak 341 (1012 ZJ) Amsterdam, tel. 020-5312999, fax 5312990

Piet, mr. W.J.C.: Engelschotestraat 126 (5014 DJ) Tilburg, tel. 013-5360195, fax 5366200

Pluis, mw. mr. J. (Alphen a/d Rijn): Advocatenkantoor Pluis, Binckhorstlaan 402 (2516 BL) Den Haag, tel. 070-7502840, fax 7502841, e-mail pluis.advocaten@planet.nl

Roorda, mr. I.J.J.M. (Den Bosch): Pastoor van Haarenstraat 40 (5464 VG) Mariaheide, postbus 557 (5460 AN) Veghel, tel. 0413-352211, fax 352777, e-mail i.j.j.m.roorda@bernhage.nl

Schapendonk, mr. M.J. (Rotterdam): Raadhuisstraat 59 (5241 BK) postbus 255 (5240 AG) Rosmalen, tel. 073-5223502, fax 5223592

Smakman, mw. mr. M.P.J. (Amsterdam): Voorstraat 2 (3633 BA) Vreeland, tel. 0294-210333, fax 230553, e-mail smakman@oostwaard.com

Smeltekop, mr. H.W.J. (Amsterdam): Unilever N.V., Weena 455 (3013 AL) postbus 760 (3000 DK) Rotterdam,

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

tel. 010-2174375, fax 2174484

Sprenger, mr. L.J.A.: Hoge Rijndijk 65 (2313 KH) Leiden, tel. 071-5132494, fax 5127504, e-mail info@kdk.nl

Stomp, mr. R.M.: Advocatenkantoor Stomp, W.G. Plein 100 (1054 SE) Amsterdam, tel. 020-6850552, fax 6890647, e-mail rmstomp@excite.com

Twist, mr. drs. E.W.B. van: Advocatenkantoor mr. drs. E.W.B. van Twist, Groenmarkt 10 (7311 BE) Dordrecht, tel. 078-6489129, fax 6489369

Verheij, mr. R.G. (Leiden): Rijnsburgerweg 106 (2231 AG) postbus 297 (2230 AG) Rotterdam, tel. 071-4029311, fax 4030779, e-mail ruijter@xs4all.nl

Vermaase, mw. mr. C.J.: Johannes Vermeerstraat 23 (1071 DK) Amsterdam, tel. 020-6732199, fax 6758163, e-mail cvermaase@beeradvocaten.nl

De Vos & Partners advocaten: Delflandlaan 1 (1062 EA) postbus 1031 (1000 BA) Amsterdam, tel. 020-2060700, fax 2060750, e-mail info@devos.nl

Walker, mr. J.C.: Laan van Vlaanderen 233 (1066 JL) Amsterdam, tel. 020-6464098, fax 6697067

Westerman, mw. mr. P.W.P.: Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406440, fax 4364400

ASSOCIATIE

Martens Van Basten Batenburg Advocaten (Mrs. B.D.W. Martens, P. Geraedts en M.J. van Basten Batenburg) Bezuidenhoutseweg 241 (2594 AM) Den Haag, tel. 070-3318222, fax 3318322, e-mail info@mvbb.nl

Raetsluy Advocaten & Bedrijfsjuristen (Mrs. drs. W.H.N.C. van Beek, F.J. Koningsveld, N.P.C.C. Langenberg, H.J.W.A. van der Put, D.M. Terpstra en R.H. Vermeeren) Chassésingel 3 (4811 HA) postbus 1869 (4801 BW) Breda, tel. 076-5310393, fax 5310394, e-mail info@raetsluy.nl

NAAMSWIJZIGING

Mw. mr. A.M. Kengen te Amsterdam: mw. mr. A.M. **Ficq-Kengen** Leijen Nandoe Kuter Schoorl Advocaten en Procureurs te Alkmaar: **Leijen Nandoe Schoorl Advocaten** Raaij, Jacobs & Spiegel Advocaten te Breda: **Rassers advocaten en notarissen** Brouwers-Stikkelbroeck Advocaten te Meerssen: **Stikkelbroeck Van Uden Advocaten** Verleun & Pesch Advocaten en Procureurs B.V. te Uithoorn: **Verleun Advocaten B.V.**

POSTBUS

Bureau Rechtshulp te Apeldoorn: postbus 10037 (7301 GA)

De Rechter Advocaten te Hulst: postbus 122 (4560 AC)

Van Riessen Advocaten te Gouda: postbus 299 (2800 AG)

RECTIFICATIE

AB10/2001:
Corsten, mr. G.W.H. (Brussel/België) ten onrechte vermeld onder de rubriek Praktijk neergelegd.

Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden

op www.advocatenorde.nl en BalieNet

Permanente Opleiding

Herhaaldelijk handelen in strijd met de Verordening Permanente Opleiding en niet reageren op verzoeken van de deken om inlichtingen. Berisping en voorwaardelijke schorsing.

- Advocatenwet, art. 46 (2.2 bezwaren van de deken)
- Gedragsregel 37, Verordening Permanente Opleiding 1996, artikel 9

Raad van Discipline Amsterdam 7 augustus 2000
(mrs. De Groot, Van Ardenne, Karsten, Klaver en Rigters)

Overwegingen van de raad

Voor 1997 is de deken bereid aan te nemen dat met mr. X de afspraak is gemaakt dat hij de in dat jaar niet behaalde opleidingspunten, in weerwil van de formele regeling, toch in een later jaar mocht inhalen.

Nu mr. X echter tot op heden niet ten genoegen van de deken heeft aangetoond dat de achterstand over 1997 is ingehaald, staat vast dat mr. X daarmee heeft gehandeld in strijd met het bepaalde in artikel 9 van de Verordening Permanente Opleiding 1996.

Mr. X heeft voorts niet betwist dat hij over 1998 niet heeft aangetoond aan zijn opleidingsverplichtingen te hebben voldaan, noch heeft hij daarvoor een rechtvaardiging aangevoerd.

Volgt

Gegronde verklaring van de bezwaren, oplegging van de maatregel van berisping met een voorwaardelijke schorsing van een week met een proeftijd van twee jaar.

Verzoek ontslagbevestiging

Geoorloofd is een verzoek van de advocaat van een beslaglegger, al dan niet onder dreiging met een verklaringsprocedure, om een schriftelijke bevestiging van en/of bewijsstukken voor een telefonische mededeling van de derde-beslagene dat een dienstverband is beëindigd.

- Advocatenwet art. 46 (3.3.2. dreigementen)

Raad van Discipline Amsterdam 21 augustus 2000
(mrs. De Groot, Hamming, Van den Biesen, Karsten en Van Es)

Feiten

Mr. X staat de ex-echtgenote van klager bij in een aantal procedures betreffende de door klager te betalen bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van hun beider minderjarige kind. In dat verband wijst mr. X de advocaat van klager op een, volgens de cliënte van mr. X, ontstane betalingsachterstand en dreigt met executiemaatregelen. Vervolgens poogt een deurwaarder in opdracht van mr. X executoriaal loonbeslag te leggen onder A. Naar aanleiding daarvan neemt de boekhouder van A telefonisch contact op met mr. X. Hij stuurt vervolgens aan mr. X een kopie van een brief van A aan klager, waarin het einde van klagers dienstverband, enkele weken daarvoor, wordt bevestigd.

In een schriftelijke verklaring zegt de boekhouder onder meer: 'Toen ik (mr. X) meedeelde dat (klager) niet meer bij ons werkzaam was, dreigde (mr. X) een rechtsproces tegen onze vennootschap te beginnen indien wij niet met schriftelijk bewijs zouden komen waaruit moest blij-

ken dat (klager) inderdaad niet meer bij onze vennootschap werkzaam was. Hierdoor heb ik een kopie van de ontslagbevestiging aan (mr. X) verzonden (...). Bij nader inzien had dit niet mogen gebeuren.'

Klacht

Mr. X heeft op ongeoorloofde wijze druk uitgeoefend op de boekhouder van de voormalige werkgever van klager, met als resultaat dat deze boekhouder aan mr. X informatie verschafte die hij verborgen had dienen te houden, te weten een kopie van de brief waarmee de werkgever klager het einde van het dienstverband bevestigde.

Overwegingen van de raad

Niet duidelijk is geworden welk eigen belang klager heeft bij de klacht. Klager nam immers geen deel aan het gewraakte telefoongesprek en de vermeende dreigementen van mr. X waren niet tot hem, maar tot de boekhouder van A gericht. Klager heeft ter zitting te kennen gegeven dat de ontslagbevestiging in wezen geen informatie bevat die mr. X niet onder ogen had mogen komen. Niettegenstaande het voorafgaande zal de raad in het navolgende echter – veronderstellenderwijs – ervan uitgaan dat klager ontvangen kan worden in zijn klacht.

Naar het oordeel van de raad is niet gebleken dat mr. X bij de executie van het door zijn cliënte jegens klager verkregen vonnis en bij het in het kader daarvan met de boekhouder van A gevoerde telefoongesprek over de schreef is gegaan. Ook indien zou worden aangenomen dat de hiervoor bedoelde verklaring van de boekhouder correct is, hetgeen mr. X heeft betwist, valt niet in te zien dat mr. X enig tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt. In dit verband wijst de raad op het feit dat artikel 476a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering een derde onder wie beslag is gelegd nu eenmaal verplicht om schriftelijk en met redenen omkleed opgave te doen van (onder meer) zijn rechtsverhouding met de geëxecuteerde en op het feit dat artikel 477a van datzelfde wetboek de beslaglegger de bevoegdheid geeft de derde-beslagene te doen dagvaarden ingeval van uitblijven of betwisting van diens verklaring. Een verzoek van een advocaat van een beslaglegger, al dan niet onder dreiging met een verklaringsprocedure, om een schriftelijke bevestiging van en/of bewijsstukken voor een telefonische mededeling van de derde-beslagene dat een dienstverband is beëindigd, sluit aan bij deze wettelijke regeling en is daarnaast allerminst als ongebruikelijk te beschouwen. Dat klager de gang van zaken in het onderhavige geval heeft ervaren als een onaangename inbreuk op zijn persoonlijke levenssfeer wil de raad aannemen, maar van een *ongeoorloofde* inbreuk was geen sprake.

Volgt

Ongegronde verklaring.

Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. A.G. Beets, mr. J.C.P. Ekering, mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

Inhouding rechtsbijstandskosten

Het door de advocaat inhouden van bedragen voor kosten van rechtsbijstand op van de verzekeraar van de wederpartij ontvangen bedragen.

- Advocatenwet art. 46 (1.4.3.1. financiële verhouding; 1.5. ver-eiste van schriftelijke vastlegging)
- Gedragsregels 23 lid 1 en 28 lid 2

Hof van Discipline 25 augustus 2000, nr. 2968

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Meeter, Van Griensven, De Jong Schouwenburg en Thunnissen)

Raad van Discipline Arnhem 14 juni 1999

(mrs. De Roy van Zuydewijn, Brandsma, Dam, Van Halder en Van de Loo)

Feiten

Vanaf 1989 heeft mr. X voor klager een letselschadezaak behandeld. Bij brief van 2 augustus 1994 heeft mr. X aan de verzekeraar van de wederpartij een rekening gezonden ten bedrage van 22.081,39 gulden voor ten behoeve van klager gemaakte buitengerechtelijke kosten. De verzekeraar maakt bezwaar tegen de hoogte van de declaratie en biedt uiteindelijk een bedrag van 17.500 gulden aan. Dit voorstel wordt door mr. X verworpen.

In november 1994 maakt de verzekeraar aan mr. X een bedrag van 35.000 gulden over onder algemene titel en in februari 1995 een bedrag van 10.000 gulden ter zake van kosten van rechtsbijstand. Van de door hem ontvangen bedragen maakt mr. X respectievelijk 17.500 en 5.000 gulden over aan klager. Van de door hem behouden bedragen heeft mr. X 10.000 gulden in mindering gebracht op zijn declaratie. Het restantbedrag van 12.500 gulden staat nog altijd bij hem in depot.

Klager maakt bezwaar tegen inhouding van het bedrag van 12.500 gulden. Daarna vindt overleg plaats tussen klager en mr. X, in welk overleg klager, volgens mr. X, heeft ingestemd met de inhouding van het bedrag van 12.500 gulden. Klager betwist dat. Drie jaar later wendt klager zich tot mr. Y. Deze neemt de zaak van mr. X over en klager dient tegen mr. X een klacht in over de inhouding van het bedrag van 12.500 gulden.

Overwegingen van de raad

In beginsel dienen ten behoeve van cliënt ontvangen gelden onmiddellijk te worden doorbetaald. Mr. X stelt dat hij met klager anders is overeengekomen, doch dit wordt weersproken door klager. De raad constateert dat mr. X een en ander, niet schriftelijk heeft vastgelegd. Dit neemt niet weg dat de raad het niet onwaarschijnlijk oordeelt dat de door mr. X gestelde afspraak is gemaakt gezien het feit dat klager vervolgens nog drie jaar is doorgegaan met het verlenen van rechtshulp alvorens klager zich tot een andere advocaat heeft gewend. Wat hiervan ook zij: het had op de weg van mr. X gelegen de afspraak vast te leggen en het is voor zijn risico dat klager een tegengesteld standpunt inneemt. De raad acht daarom de klacht gegrond maar legt aan mr. X geen maatregel op.

Overwegingen van het hof

Bij brief van 18 november 1994 bericht de verzekeraar mr. X dat hij hem ten behoeve van klager een ruim voorschot van 35.000 gulden ter zake van smartengeld en kosten zal overmaken. Na ontvangst van dit bedrag heeft mr. X klager geschreven dat hem niet duidelijk was of dit voorschot niet mede betrekking had op de kosten van rechtsbijstand, over de hoogte waarvan mr. X op dat moment met verzekeraar in dispuut was, dat hij weliswaar veronderstelde dat de verzekeraar hem naast het voorschot van 35.000 gulden als voorlopig erkende kosten van rechtsbijstand 17.500 gulden zou overmaken, doch dat hij bij de verzekeraar daarover geen uitsluitsel kon krijgen, en dat hij, nu hij de verzekeraar niet telefonisch kon bereiken, veronderstelde dat klager akkoord zou gaan met zijn voorstel slechts 17.500 gulden van het voorschot van 35.500 gulden aan klager over te boeken.

Bij brief van 28 december 1994 heeft de verzekeraar mr. X bericht dat zij hem in verband met de kosten van rechtsbijstand een voorschot overmaakte van 10.000 gulden. Het hof is van oordeel dat het voor mr. X in ieder geval na ontvangst van deze brief duidelijk moet zijn geweest dat het voorschot van 35.000 gulden niet mede betrekking had op de kosten van rechtsbijstand, zodat het op zijn weg had gelegen om terug te komen op zijn voorstel vervat in zijn brief aan klager van de dag ervoor, 27 december 1994. Mr. X heeft dan ook ten onrechte vanaf dat moment genoemd bedrag van 17.500 gulden onder zich gehouden.

Met zijn brief van 27 februari 1995 heeft klager, na bij het Bureau voor Rechtshulp en (rechtstreeks) bij de verzekeraar advies ingewonnen te hebben, mr. X bericht dat hij aanspraak maakte op doorbetaling van het door mr. X ingehouden bedrag van 17.500 gulden en niet akkoord ging met het door mr. X in verband met de betaling van 10.000 gulden door de verzekeraar in het vooruitzicht gestelde bedrag van 5000 gulden.

Het hof is van oordeel dat mr. X in ieder geval na ontvangst van deze brief het door hem ingehouden bedrag in zijn geheel had moeten doorbetalen.

Mr. X stelt dat klager in een bespreking van 19 april 1995 alsnog akkoord is gegaan met het depot van 12.500 gulden. Klager had gezien de opstelling van mr. X op dat moment de keuze tussen berusten in de handelwijze van mr. X of met hem te breken. Kennelijk mede omdat hij van het Bureau voor Rechtshulp te horen had gekregen dat hij bij de afsluiting van de zaak het hem toekomende integraal zou ontvangen heeft hij op dat moment (nog) voor mr. X gekozen. Het hof is van oordeel dat hiermee de klachtwaardigheid van het niet doorbetalen van het bedrag van 12.500 gulden niet wordt weggenomen. Door het aanhouden van het betreffende depot heeft mr. X zich in een gunstige (liquiditeits)positie gebracht ten koste van zijn cliënt, terwijl hij dit, in ieder geval primair, had dienen te regelen met verzekeraar.

Mede gezien de omvang van het door mr. X ten onrechte aangehouden depot acht het hof de maatregel van enkele waarschuwing passend.

Volgt

Bekrachtiging van de beslissing van de Raad van Discipline voor zover de klacht gegrond is verklaard en vernietiging van de beslissing voor zover aan mr. X geen maatregel is opgelegd en alsnog oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.